

MALMÖ TINGSRÄTT
Avdelning 4
Enhet 403 T

DOM
2021-01-15
Meddelad i
Malmö

Mål nr
T 3043-19

PARTER

Kärande

Issidan AB, 556921-5147
Hermelinsvägen 8
433 70 Sävedalen

Ställföreträdare: Farshad Tahmasebipour
Hermelinsvägen 8
433 70 Sävedalen

Ombud: Advokaterna Ulrik Hägge och Karin Jonsson
Rosengrens Advokatbyrå i Göteborg AB
Box 2523
403 17 Göteborg

Svarande

Marios Dionysiou, 19630524-3070
Packarpelles Väg 35
218 53 Klagshamn

Ombud: Advokaterna Karoline Lindow och Simon Gedin
MAQS Advokatbyrå KB
Box 226
201 22 Malmö

DOMSLUT

1. Tingsrätten förpliktar Marios Dionysiou att till Issidan AB betala ett kapitalbelopp om 2 054 549 kr. På beloppet ska utgå ränta enligt 6 § räntelagen från den 15 mars 2019 till dess betalning sker.
2. Tingsrätten förpliktar Marios Dionysiou att ersätta Issidan AB för dess rättegångskostnader med 1 155 073 kr, varav 869 400 kr avser ombudsarvode. På det förstnämnda beloppet ska utgå ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess full betalning sker.

Dok.Id 1353079

Postadress
Box 265
201 22 Malmö

Besöksadress
Kalendegatan 1

Telefon
040-35 30 00
E-post: malmo.tingsratt@dom.se
www.malmotingsratt.domstol.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:00

Innehåll

BAKGRUND	4
YRKANDEN OCH INSTÄLLNING	5
Issidan AB	5
Marios Dionysiou.....	6
PARTERNAS GRUNDER	6
Issidan AB	6
Marios Dionysiou.....	8
Issidan AB:s bemötande	11
PARTERNAS SAKFRAMSTÄLLAN	12
Issidan AB	12
Bakgrund	12
Marios Dionysious otillbörliga förfarande	20
Mattias Lammes granskning	25
Likvidationen	25
Värdet av bolaget	26
Marios Dionysiou.....	26
Marios Dionysious åtgärder var lagenliga.....	26
Marios Dionysiou hade ett berättigat intresse av att inte tvingas fortsätta med verksamheten i Aktys	28
Besluten har inte resulterat i någon förmögenhetsöverföring	33
Att delvis lika verksamhet bedrivs i Madion innebär inte att besluten varit ägnade att ge Marios Dionysiou en otillbörlig fördel	37
Marios Dionysious agerande har inte varit otillbörligt	37
Issidan AB har inte lidit någon skada.....	38
BEVISNINGEN	38
TINGSRÄTTENS BEDÖMNING	39
Rättsliga utgångspunkter	39
Om aktiebolagets syfte och organisation.....	39
Styrelseledamots och aktieägares skadeståndsansvar enligt aktiebolagslagen.....	40
De aktiebolagsrättsliga generalklausulerna och beslut om frivillig likvidation m.m.....	42

Bestämmelser om likvidation och rätten att inte kvarstå som ägare	42
Bedömning av det påstått skadestandsgrundande agerandet.....	44
Bevisbörda och beviskrav samt något om bevisningen i detta mål	44
Om den faktiska händelseutvecklingen	47
Aktys ekonomiska värde har undandragits.....	52
Skadeståndsskyldighet föreligger för Marios Dionysiou	53
Beräkningen av skadan.....	58
Frågan om begränsning av skadan eller jämkning på grund av medvållande	64
Betydelsen av att klandertalan inte väckts mot bolagsstämman beslut	65
Käromålet ska bifallas och Marios Dionysiou ska ersätta Issidan AB för rättegångskostnader.....	66
HUR MAN ÖVERKLAGAR.....	72

BAKGRUND

Marios Dionysiou (Marios) tillfrågade i december 2013 Farshad Tahmasebipour (Farshad) om hjälp med finansiering och hjälp med att ansöka om ackreditering för att kunna bilda ett vårdbolag. Farshad lånade genom sitt bolag Issidan AB (Issidan) in 1 miljon kr och bolaget Aktys Ögonklinik AB (Aktys) registrerades den 20 februari 2014. Under våren 2014 tecknade Aktys vårdavtal med Region Skåne. Avtalstiden löpte från och med den 1 augusti 2014. Aktys var verksamt inom öppen ögonsjukvård, ögonkirurgi och optisk rådgivning.

Aktys styrelse bestod inledningsvis av Marios och Farshad. Farshad var styrelseordförande från verksamhetens start. Marios blev majoritetsägare med en aktiepost om 60 procent och Farshad, genom Issidan, blev minoritetsägare med en aktiepost om 40 procent. Parterna träffade den 15 januari 2014 ett aktieägaravtal rörande Aktys verksamhet och drift. Farshad var den som ensam, med hjälp av ett ombud, upprättade aktieägaravtalet. Marios hade det operativa ansvaret för verksamheten i Aktys och det var han som ansvarade för den dagliga driften av Aktys.

Under de första åren uppvisade Aktys en god utveckling och ett positivt resultat. I juni 2017 sa Marios upp aktieägaravtalet. Uppsägningstiden var sex månader och aktieägaravtalet upphörde därför vid årsskiftet 2017/2018. Marios lät därefter värdera Aktys med värderingstidpunkt per den 10 november 2017. Enligt värderingsmannen hade Aktys som helhet ett värde om ca 7 miljoner kr och Issidans aktiepost bedömdes av värderingsmannen ha ett värde om 2,2–2,3 miljoner kr.

I december 2017 erbjöd sig Marios att köpa ut Issidan ur Aktys för 2,2 miljoner kr. Vid bolagsstämman den 3 februari 2018 beslutade Marios i egenskap av majoritetsaktieägare att ändra styrelsens sammansättning på så sätt att Farshad inte längre skulle ingå i styrelsen. I mars 2018 erbjöd Marios sig att köpa ut Issidan för 1,8 miljoner kr.

Vid bolagsstämma i Aktys den 17 november 2018 beslutades att avveckla Aktys verksamhet. Som en följd därav sa Marios upp Aktys vårdavtal med Region Skåne den 25

november 2018, att upphöra per den 31 augusti 2019. Den 2 oktober 2019 beslutade bolagsstämman att Aktys skulle träda i likvidation.

Marios har genom sitt egna bolag Madion AB (Madion), efter en ansökan daterad den 25 november 2018, erhållit ett vårdavtal med Region Skåne avseende ögonsjukvård med start den 1 september 2019. Den verksamheten bedrivs i samma lokal som Aktys tidigare nyttjade, personalen i Aktys följde med och Madion förvärvade merparten av Aktys inventarier. Aktys logga används av Marios bolag vars verksamhet bedrivs under namnet Actis.

Vid tidpunkten för huvudförhandlingen var likvidationen av Aktys ännu inte avslutad. Enligt uppgift från likvidatorn den 4 november 2020 uppskattade likvidatorn preliminärt den högsta skifteslikvid som skulle kunna komma i fråga till ca 600 000 kr, varav ett belopp om 240 000 kr, det vill säga 40 procent av den totala skifteslikviden, beräknades tillskiftas Issidan.

YRKANDEN OCH INSTÄLLNING

Issidan AB

Issidan har inledningsvis yrkat att tingsrätten ska förplikta Marios att till Issidan utge ett kapitalbelopp om 2 300 000 kr eller det belopp tingsrätten finner skäligt, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 15 mars 2019 till dess betalning sker. Vid huvudförhandlingen har yrkat kapitalbelopp justerats till 2 060 000 kr eller det belopp tingsrätten finner skäligt. Justeringen föranleddes av att preliminärt besked lämnats att ca 240 000 kr skulle komma att tillfalla Issidan vid Aktys likvidation. Efter huvudförhandlingens avslut men innan doms meddelande har det blivit klart att Issidan tillskiftats 245 451 kr i Aktys likvidation, varför yrkat kapitalbelopp slutligen har justerats på så sätt att tingsrätten ska förplikta Marios att till Issidan utge ett kapitalbelopp om 2 054 549 kr (2 300 000-245 451) eller det belopp tingsrätten finner skäligt. Issidan har yrkat att Marios ska ersätta Issidan för dess rättegångskostnader.

Marios Dionysiou

Marios har bestritt yrkandet. Inget belopp har vitsordats som skäligt i sig. Sättet att beräkna räntan har vitsordats. Marios har yrkat att Issidan ska ersätta Marios för hans rättegångskostnader.

PARTERNAS GRUNDER

I detta avsnitt redovisar tingsrätten parternas grunder helt i enlighet med hur parterna skriftligen och muntligen har presenterat dessa under huvudförhandlingen. Detsamma gäller redovisningen av parternas sakframställan som återges i ett eget avsnitt nedan, då dessa har ingetts till tingsrätten i skriftlig form efter huvudförhandlingens slut. Sånär som på att tingsrätten i mindre mån har bearbetat de ingivna texterna återges alltså parternas grunder och sakframställan helt i enlighet med hur parterna har presenterat dessa. Under huvudförhandlingen har tingsrätten förklarat att det är detta som kommer att ligga till grund för tingsrättens prövning och att det är så tingsrätten uppfattar parternas respektive talan.

Issidan AB

I *första hand* har Marios, jämlikt 29 kap. 1 § aktiebolagslagen (ABL), i egenskap av styrelseledamot och ställföreträdare uppsåtligen eller av oaktsamhet vid fullgörandet av sitt uppdrag genom överträdelse av ABL och bolagsordningen orsakat Issidan skada.

Överträdelsen innebär att Aktys genom Marios agerande har sagt upp befintligt vårdavtal med Region Skåne. Den i Aktys bedrivna verksamheten skedde under detta avtal och det har utgjort det huvudsakliga ekonomiska värdet i bolaget. Marios har efter avvecklingen av bolagets verksamhet startat upp samma verksamhet i ett annat av honom helägt bolag, Madion.

Beslutet att avveckla Aktys verksamhet och uppsägningen av vårdavtalet innebär att bolaget har förlorat möjligheten att fortsätta sin verksamhet och att denna i stället kommit att bedrivas i Madion. Aktys har till följd av detta undandragits sitt ekonomiska värde till skada för Issidan vars aktier har förlorat i värde.

Åtgärderna har medfört en otillbörlig fördel åt Marios som majoritetsägare till nackdel för Farshad som minoritetsägare, det vill säga handlandet strider mot 8 kap. 41 § ABL. Den otillbörliga fördelen utgörs av den ekonomiska fördelen för Marios. Genom transaktionen har Marios övertagit en verksamhet som är värd ett par miljoner kr för en prislapp som motsvarar avvecklingsvärdet på inventarierna. Det är överföringen av värdena från Aktys till Marios bolag Madion som är det otillbörliga.

Ett aktiebolag ska vara vinstdrivande i syfte att ge utdelning till sina ägare. Av Aktys bolagsordning framgår vilken verksamhet som ska bedrivas i bolaget. Genom att verksamheten undandragits Aktys kommer det inte att kunna bedriva sin verksamhet, vilket strider mot vinstintresset i ABL och i bolagsordningen.

De skadegörande handlingarna har ingått i ett större händelseförlopp med syfte att överföra verksamheten till Madion. Det övergripande händelseförloppet initierades genom att Marios under sommaren 2017 sa upp aktieägaravtalet, lämnade oklara besked om fortsatt samarbete och utköp samt följdes av att Farshad uteslöts från styrelsen vid extra bolagsstämma den 3 februari 2018. Vidare genom beslutet om avveckling av Aktys vid extra bolagsstämma den 17 november 2018 samt den efterföljande uppsägningen av vårdavtalet med Region Skåne den 25 november 2018 och ansökan samma dag om nytt vårdavtal för Madion. Förfarandet avslutades med att Madion övertog rörelsen. Uppsägningen av aktieägaravtalet utgjorde en förutsättning för Marios agerande då avtalet bland annat innehöll begränsningar i fråga om möjligheten att med enkel majoritet rösta igenom beslut. Det har varit fråga om ett medvetet agerande i flera steg från Marios sida och konsekvenserna har således varit både förväntade och uppenbara. Marios agerande är därför att bedöma som uppsåtligt, eller i vart fall oaktsamt. Marios är därmed skyldig att utge ersättning för den skada som han har förorsakat Issidan.

Marios insåg att agerandet skulle orsaka Issidan skada. Stämmans beslut om avveckling har brutit mot såväl lag som bolagsordning varför Marios såsom ställföreträdare inte ägt rätt att verkställa det.

I andra hand, för det fall tingsrätten skulle komma fram till att Marios i sin roll som styrelseledamot i Aktys har lydnadsplikt mot sig själv i egenskap av majoritetsaktieägare, ska tingsrätten i stället för enligt 29 kap. 1 § ABL, pröva att Marios, jämlikt 29 kap. 3 § ABL, som aktieägare uppsåtligen eller av grov oaktsamhet, genom överträdelse av ABL och bolagsordningen skadat Issidan. Vid bolagsstämma i bolaget har Marios utnyttjat sin majoritetsställning såsom aktieägare genom att ensidigt rösta för en avveckling av verksamheten i Aktys i syfte att gynna sig själv genom ett framtida övertag av rörelsen. Överträdelsen är densamma som det som ovan anförts för styrelseansvaret. Handlandet strider mot 7 kap. 47 § ABL.

Skadan har orsakats genom undandragandet av verksamheten och uppgår till skillnaden mellan aktiernas värde före det vårdavtalet sades upp och bolagets värde i dag. Skadan uppgår till 2,3 miljoner kr med avdrag för vad som kommer att utbetalas till Issidan med anledning av likvidationen.

Marios Dionysiou

I egenskap av majoritetsägare i Aktys har det stått Marios fritt att fatta besluten att avveckla Aktys verksamhet, att säga upp vårdavtalet samt att ändra styrelsens sammansättning. Marios bestrider att grund för skadeståndsskyldighet föreligger enligt ABL. Vad Issidan lagt Marios till last i målet är för en majoritetsägare lagenliga åtgärder enligt ABL.

Besluten att avveckla Aktys verksamhet och uppsägningen av vårdavtalet har inte varit ägnade att ge en otillbörlig fördel åt Marios som majoritetsägare till nackdel för Issidan som minoritetsägare. Besluten strider inte mot generalklausulerna i 7 kap. 47 § och 8 kap. 41 § ABL. Marios har därför varken som styrelseledamot eller aktieägare i Ak-

tys handlat i strid med generalklausulerna. Besluten strider inte heller mot verksamhetsändamålet i bolagsordningen eller mot vinstintresset i ABL. Issidan kan som minoritetsägare aldrig tvinga Marios som majoritetsägare att låta Aktys fortsätta med sin verksamhet.

Besluten har inte inneburit att några ekonomiska värden, direkt eller indirekt, överförts från Aktys till Marios eller av honom ägt bolag. Besluten har inte inneburit att samma verksamhet som bedrevs i Aktys överlåtits till Marios eller honom närstående bolag. Besluten har inte varit ägnade att ge en otillbörlig fördel för Marios till nackdel för Issidan och strider därför inte mot generalklausulerna.

Marios har haft ett berättigat intresse av att inte tvingas fortsätta med verksamheten i Aktys utan i stället få till stånd en avveckling av Aktys och en upplösning genom likvidation. Efter att konflikt uppstått och aktieägaravtalet sagts upp har Issidan och Marios försökt att hitta en lösning genom diskussioner men inte nått fram till någon lösning. I samband med dessa diskussioner har Marios erbjudit Issidan att bli utköpt eller att köpa ut Marios på marknadsmässiga villkor, vilket Issidan nekat till. Det saknar härvid betydelse att Marios i bolaget Madion bedriver med Aktys i vissa avseenden likartad verksamhet. Marios har inte startat upp samma verksamhet i Madion som den som bedrevs i Aktys. Verksamheten i Madion är inte densamma som den som bedrevs i Aktys.

Besluten att avveckla verksamheten och att säga upp vårdavtalet är under alla förhållanden inte otillbörliga eftersom Marios haft ett berättigat intresse av att inte tvingas fortsätta verksamheten i Aktys. Marios hade under en lång tid haft en ohållbar arbetssituation, parterna hade svåra och oöverkomliga samarbetsproblem, Farshad hade nekat till att engagera sig i nödvändig utsträckning i Aktys och Aktys hade ekonomiska problem i form av likviditetsbrist vilket Marios fick lösa.

Besluten att säga upp aktieägaravtalet, att ändra Aktys styrelse, att avveckla verksamheten och säga upp vårdavtalet har inte ingått i ett större händelseförlopp som syftade

till att överföra verksamheten till Madion. Uppsägningen av aktieägaravtalet gjordes i enlighet med överenskomna villkor i syfte att omförhandla Marios och Issidans samarbete.

Marios har under alla förhållanden inte insett, eller bort inse, att besluten att avveckla Aktys eller säga upp vårdavtalet kunde orsaka Issidan skada. Marios har därför inte uppsåtligen eller av oaktsamhet orsakat Issidan skada.

Issidan har inte lidit någon skada med anledning av besluten. I vart fall uppgår inte den påstådda skadans storlek till det yrkade beloppet. Det går inte att lägga värderingen från år 2017 till grund för bedömningen av den påstådda skadan i målet. Den påstått skadeståndsgrundande handlingen respektive beslut som Issidan lägger till grund för sin talan i målet ägde rum mer än ett år efter värderingen i november 2017. Det finns inget stöd för att lägga Aktys marknadsvärde per den 17 november 2017 till grund för Issidans påstådda skada.

En korrekt värdering visar att Issidans aktiepost hade ett värde på ca 300 000 kr den 17 november 2018. Den 17 november 2018 är den korrekta värderingsdagen eftersom beslutet att avveckla Aktys verksamhet fattades denna dag. Alternativt ska Aktys värderas per den 25 november 2018 eftersom vårdavtalet sades upp denna dag. Vid en värdering av Issidans påstådda skada per den 17 november 2018 eller den 25 november 2018 måste beaktas att vårdavtalet var uppsagt och att Marios, som var Aktys enda nyckelmedarbetare, hade sagt upp sin anställning.

Issidan har inte begränsat sin påstådda skada. Farshad har haft alla möjligheter att delta i Aktys utveckling, vilket Marios vid flera tillfällen efterfrågat. Vidare har Issidan, genom Farshad, vid flera tillfällen haft möjlighet att sälja sin aktiepost till Marios, eller att lösa ut Marios, allt på marknadsmässiga villkor, vilket Issidan nekat. Issidan har även haft möjlighet att avyttra sin aktiepost till tredje man.

Det stämmobeslut som Issidan menar har tagits i strid med generalklausulen i ABL hade kunnat klandras av Issidan. Följden av att beslutet inte klandrats, om det tagits i strid med ABL, är att det blivit giltigt. Eftersom beslutet till följd av att det inte klandrats blivit giltigt föreligger inte någon skadeståndsskyldighet.

Under alla förhållanden ska ett eventuellt skadeståndsansvar jämkas eftersom Issidan, genom dess ägare och ställföreträdare Farshad, varit medvällande till sin skada. Samtliga omständigheter, som Marios anfört till stöd för påståendet att han haft ett berättigat intresse av att inte tvingas fortsätta verksamheten i Aktys, ska härvid beaktas.

Issidan AB:s bemötande

Det bestrids att Marios hade ett berättigat intresse av att avveckla verksamheten i bolaget, att Marios under en lång tid haft en ohållbar arbetssituation samt att parterna hade svåra och oöverkomliga samarbetsproblem. Vidare bestrids att Farshad inte har eller att han har nekat till att engagera sig i Aktys verksamhet och att Aktys hade ekonomiska problem. Det är inte heller så att Issidan nekat till att bli utköpt på marknadsmässiga villkor.

Trots de ekonomiska svårigheter som Marios påstått så har Aktys varje år gått med vinst samt haft en god och välordnad ekonomi. Det har därtill funnits goda möjligheter att utveckla Aktys ekonomi i en positiv riktning enligt de förslag Farshad lämnat för att förbättra bolagets organisation. Det har inte framkommit något skäl som inneburit att Marios och Farshad inte skulle ha kunnat fortsätta bedriva verksamheten tillsammans, alternativt funnit andra vägar för att avsluta samarbetet. Marios har efter eget gottfinnande utestängt Farshad från inflytande i Aktys och därefter utan adekvat vederlag till Farshad flyttat över hela verksamheten till ett eget bolag.

En klandertalan av bolagsstämmobeslutet hade inte kunnat hindra genomförandet av avvecklingen. Beslutet fattades den 17 november 2018 och uppsägningen av vårdavtalet undertecknades den 25 november 2018. Avsaknad av klander hindrar inte skade-

ståndsskyldighet för Marios. Det bestrids att Issidan inte begränsat eller ens kunnat begränsa sin skada. Skadan har uppkommit på grund av Marios egna beslut som Issidan inte kunnat påverka.

Det bestrids att Issidan varit medvällande till uppkommen skada och att grund för jämkning föreligger.

PARTERNAS SAKFRAMSTÄLLAN

Issidan AB

Bakgrund

Allmänt

Parterna har tidigare bedrivit verksamhet i Aktys. Aktys är efter beslut på extra bolagsstämma den 2 oktober 2019 försatt i likvidation. Likvidationen var vid tidpunkten för huvudförhandlingen inte avslutad.

Aktys var ett vårdbolag verksamt inom öppen ögonsjukvård, ögonkirurgi och optisk rådgivning. Marios och Farshad är sedan tidigare bekanta med varandra. Båda två är läkare men de har inte arbetat tillsammans innan Aktys. Farshad har tidigare erfarenhet av att driva vårdbolag. För att verka inom den offentliga vården krävs att vårdgivaren har ett ackrediteringsavtal, i detta fall med Region Skåne. Vårdgivaren måste då uppfylla ett antal kriterier och bland annat inneha visst kapital.

Farshad blev i december 2013 tillfrågad av Marios om han kunde hjälpa Marios att bilda ett vårdbolag. Marios behövde hjälp med såväl finansiering som med ansökan om ackreditering. Marios hade inte tidigare drivit ett vårdbolag och behövde därutöver kunskap och stöd i fråga hur en verksamhet bedrivs. Avsikten var därför att Farshad, genom Issidan, skulle hjälpa Marios att starta ett vårdbolag som Marios sedan skulle driva med stöd av Farshad. Farshad gick med på detta och Aktys registrerades den 20

februari 2014. Enligt verksamhetsföremålet skulle Aktys ”bedriva ögonkirurgi, ögonklinik, ögonoperationer och optisk rådgivning samt förvaltning av fast och lös egendom ävensom idka därmed förenlig verksamhet”.

Aktys organisation

Marios är specialiserad inom ögonsjukvård, medan Farshad, som har andra medicinska specialiteter, saknar kompetens inom detta område. Vid tidpunkten Aktys startade var Farshad engagerad inom annan vårdverksamhet och han hade sedan tidigare planerat för att arbeta utomlands. Det har således varit en förutsättning att Farshad inte skulle arbeta i den dagliga verksamheten på Aktys.

Genom sitt bolag Issidan lånade Farshad in 1 miljon kr i Aktys. Marios å sin sida lånade in 650 000 kr. Enligt parternas överenskommelse blev Marios majoritetsägare i Aktys med en aktiepost om 60 procent medan Issidan blev minoritetsägare med 40 procent av aktierna. Aktys styrelse bestod inledningsvis av Marios och Farshad, där Farshad var styrelseordförande. Marios var VD i bolaget. Enligt parternas överenskommelse skulle han hantera den dagliga verksamheten på kliniken. För att reglera ägandet av Aktys tecknade parterna ett aktieägaravtal den 15 januari 2014. Av aktieägaravtalet framgår att parterna reglerat hur vissa frågor skulle lösas, exempelvis bolagets finansiering, hur styrelsen ska utses och när och hur styrelsemöten ska hållas, när styrelsen är beslutsför, att enighet krävs vid vissa beslut, om vinstutdelning och beslut om likvidation, att part har rätt till insyn i bolaget, att part inte har rätt att överlåta sina aktier och hur en värdering av bolaget görs om samarbetet skulle avslutas samt konkurrensförbud.

Vårdavtalet med Region Skåne

Parterna färdigställde ansökan om ackreditering och Region Skåne beviljade Aktys ackreditering enligt ansökan för bedrivande av vårdverksamhet med start den 1 augusti 2014. Enligt ackrediteringsavtalet skulle Aktys bedriva vård enligt uppdrag för regionen. Farshad angavs som kontaktperson. Avtalet fick inte överlåtas. Av avtalet framgår bland annat att uppdragstagaren är skyldig att bedriva viss verksamhet. Det är detta

avtal som har utgjort bolagets huvudsakliga verksamhet. Det utgör verksamheten enligt Aktys verksamhetsföremål. Det var den genom avtalet bedrivna verksamheten som utgjorde det ekonomiska värdet i Aktys. Aktys har haft samma adress och verksamhetsinriktning som Marios egna bolag nu har. Ägarförändringar innebärande att majoritetsägaren övertog ägandet förhindrades inte av avtalet.

Verksamhetens ledning

Redan från start gick verksamheten bra i Aktys. Aktys hade en god ekonomisk utveckling och visade ett positivt resultat. Marios hade såsom VD ansvar för den dagliga verksamheten i Aktys, vilket innefattade verksamhetens organisation, personalfrågor, arbetsledning med mera. Farshad skulle fungera som stöd och bidra med sitt kunnande. Farshad var tillgänglig för frågor på mejl och telefon. Farshad har även rest till Malmö för att närvara personligen vid exempelvis möten. De eventuella handlingar som behövde undertecknas återsändes med vändande post i den mån Farshad inte hade möjlighet att vara personligen närvarande.

Marios har lyft fram att han hade ett berättigat intresse av att inte tvingas fortsätta verksamheten i Aktys och att hans agerande därmed inte har varit otillbörligt. Marios har då särskilt lyft fram att han har haft en ohållbar arbetssituation, att det förelegat svåra och oöverkomliga samarbetsproblem, att Farshad nekat att engagera sig, att Aktys haft ekonomiska problem och att Farshad har förkastat erbjudande om utköp eller att bli utköpt. Detta kommenteras nedan.

Marios arbetsförhållanden och anställning

Enligt Marios och Farshads överenskommelse skulle Marios såsom VD ansvara för Aktys dagliga verksamhet samt arbeta som läkare. Farshad framhöll redan under parternas inledande diskussioner att det innebär ett omfattande arbete att driva ett vårdbo-
lag.

Marios hade innan löneökningarna år 2018 och 2019 en månadslön om drygt 50 000 kr. Genom att Marios ägde aktierna i Aktys personligen har han kunnat nyttja de skattefordelar som finns för att erhålla utdelning istället för lön, innebärande en lägre skattesats. Månadslönen uppfyllde de skattemässiga lönekrav som gäller för att få nyttja fåmansbolagsreglerna. Omvänt betyder detta att en högre lön innebär en högre skatt. Utöver lönen har Marios haft pensionsavsättningar med 17 500 kr per månad, han har haft tjänstebil till ett värde om 8 500 kr som har inkluderat försäkring och service samt fri tjänstetelefon och träningskort. Därtill har Marios såsom framgått haft möjlighet att få utdelning. Det går därmed inte att jämföra Marios lön eller arbetssituation med en anställd ögonläkares lön.

Marios har haft samma anställningsvillkor som övriga vid Aktys, innefattande att han inte haft rätt till övertidsersättning. Att det inte förelåg rätt till flex och att övertid skulle överenskommas särskilt framkommer av ett e-postmeddelande som Marios skickat till personalen vid Aktys den 4 juli 2017.

Med anledning av det Marios påtalat rörande sina arbetsförhållanden ska framhållas att det inte har framkommit att han har framfört några klagomål till Farshad rörande vare sig lön eller arbetsbelastning. Då Farshad ändå uppfattade att Marios hade en hög arbetsbelastning föreslog han att Aktys skulle anlita så kallade stafettläkare. Stafettläkare har anlitats under åren till och från. Eftersom stafettläkarna tjänstgjorde efter schema fick de således god kännedom om den bedrivna verksamheten. Stafettläkare var dyra men eftersom Aktys kunde ta emot fler patienter lönade det sig trots allt att anlita dem. Av okänd anledning valde Marios att inte anlita stafettläkare i den omfattning som var möjligt. Dessutom kom Marios och Farshad överens om att en sjuksköterska skulle anställas och läras upp för att på sikt ta över verksamhetsansvaret och på så vis minska arbetsbelastningen för Marios. Med anledning av detta anställdes Jonas Alexandersson som skulle ha ett koordineringsansvar och läras upp till verksamhetschef av Farshad. Jonas Alexandersson påbörjade sin anställning på Aktys i augusti 2017. Av anställningsavtal med Jonas Alexandersson framgår att Jonas Alexandersson anställdes som verksamhetschef på 30 procent och som ögonsköterska med koordineringsansvar för

mottagningen på 70 procent. Av för Farshad okänd anledning fullföljdes inte planen med att lära upp Jonas Alexandersson till verksamhetschef. Enligt överenskommelse skulle Farshad hjälpa till med upplärningen men han fick inte möjlighet till detta. Av e-postkorrespondens mellan Farshad och Marios mellan den 26 oktober och den 5 november 2017 framgår att Farshad frågade när han skulle komma för att lära upp Jonas Alexandersson. Som framgår är detta något som parterna hade pratat om tidigare. Farshad frågade när han skulle komma upp och förbereda Jonas Alexandersson men han fick inget svar om när och han fick slutligen svaret att Marios framöver inte skulle diskutera personalfrågor med Farshad.

Farshad har varit engagerad i samt efterfrågat information om verksamheten. Marios har såsom verksamhetschef haft ett ansvar för den dagliga verksamheten och personalens arbetsbelastning. Detta inkluderade också den egna arbetsbelastningen. Det har funnits möjlighet för Marios att med relativt enkla organisatoriska åtgärder minska sin arbetsbelastning genom att anlita stafettläkare och en verksamhetsansvarig sjuksköterska. Marios har varit ledig, åkt på semester och på konferenser. Marios har inte påtalat missnöje med sin arbetsbelastning eller sin lön med Farshad. Det har inte förelagat några svåra och oöverbärliga samarbetsproblem i denna fråga. Tvärtom har Farshad agerat för att Marios ska få en lägre arbetsbelastning.

Aktys har haft en hög personalomsättning, till stor del beroende på bristfällig ledning och struktur. Ett exempel på detta är ortoptistverksamheten som Marios startade under hösten 2016 utan att först informera Farshad.

Ortoptistverksamheten

Ortoptistverksamheten startades med tre anställda ortoptister. Det uppstod relativt snart problem med ortoptistverksamheten bland annat på grund av bristfällig ledning och att Marios hade lovat ortoptisterna att bli delägare i Aktys. Då verksamheten inte fungerade bad Marios Farshad att avbryta sin utlandsvistelse för att hjälpa till att hantera den uppkomna situationen. Detta var i februari 2017. Farshad reste därför till Malmö och närvarade vid ett möte med ortoptisterna. Därefter tog Farshad fram ett upplägg och

organisationsstruktur för hur ortoptistverksamheten skulle kunna läggas över i ett eget bolag där ortoptisterna skulle kunna bli delägare. Marios presenterade emellertid inte detta upplägg för ortoptisterna och ortoptisterna sa upp sig varefter verksamheten lades ned under hösten 2017. Enda gången som Farshad fakturerat Aktys för sin närvaro under åren 2014–2017 var för deltagandet i detta möte. Uppstarten och nedläggningen av ortoptistverksamheten har haft en negativ påverkan på Aktys resultat under år 2017. Eftersom verksamheten lades ned har det varit fråga om en tillfällig negativ påverkan. Det har inte förelegat några svåra motsättningar mellan parterna med anledning av denna verksamhet. Tvärtom har Farshad, trots att han blivit förbigången av Marios, agerat för att lösa situationen. Det har varit fråga om ett verksamhetsrelaterat problem.

Personalomsättning

En förklaring till den höga personalomsättningen är de många konflikter som uppstod inom personalgruppen. En bidragande faktor till dessa konflikter har varit Marios anställning av sin hustru Marina Dionysiou. Marina Dionysious anställning resulterade i ett flertal konflikter på arbetsplatsen, både mellan Marios och Marina Dionysiou och mellan Marina Dionysiou och den övriga personalen. Farshad hade innan anställningen avrått Marios att anställa Marina Dionysiou med hänvisning till risken för att parternas privata relation skulle komma att inverka på arbetet. Trots att Farshad inte delade Marios uppfattning i fråga om lämpligheten i att anställa Marina Dionysiou så resulterade detta inte i någon konflikt mellan dem. Tvärtom ställde Farshad upp och försökte medla i uppkomna konflikter. Att Marina Dionysious anställning har förorsakat en del problem på arbetsplatsen och att tonläget förändrats mellan Marios och Farshad framgår av e-postmeddelanden dem emellan under tiden den 26 oktober till den 5 november 2017.

Aktys ekonomi

Aktys ekonomiska ställning var god redan från start. Det var en lönsam verksamhet som genererade inkomster. Vårdavtalet som Aktys hade med Region Skåne genererade ett betydande patientunderlag som också låg till grund för återbesök på kliniken. Vårdavtalet stod således för en betydande intäkt för Aktys. Även om Aktys bedrivit viss

privat vård så var det vård enligt vårdavtalet som utgjorde Aktys huvudsakliga in-
täktskälla. Av årsredovisningen för år 2016 framgår att Aktys gick med vinst, att bola-
get haft en positiv utveckling från år 2014, att Aktys fortsatt ha en god utveckling, att
Aktys haft höga personalkostnader och att utdelning tillstyrkts av revisorn år 2016.

Utdelningen

Under de första åren lät parterna Aktys vinster kumuleras, det vill säga det gjordes inte
någon utdelning. Den utdelning som genomfördes den 28 april 2017 avseende räk-
ningsåret 2016 skedde efter ett gemensamt beslut mellan parterna, utan påtryckningar
från någon sida. Med anledning av att det hade lämnats ett förslag rörande en ändring
av beskattningsreglerna i fåmansbolag föreslog Farshad att de utdelningsbara vinst-
medlen skulle delas ut. Eftersom Farshad ägde sina aktier i Aktys genom Issidan så
hade hans förslag inte någon skattemässig betydelse för hans egen del. Genom de ba-
lanserade vinstmedlen och de av aktieägarna inlånade medlen fanns likviditet i bolaget
för såväl utdelning som rörelsefinansiering. Utdelningen tillströktes av Aktys revisor.
Det förelåg således inte några svåra och oövervinneliga samarbetsproblem mellan par-
terna beträffande utdelningen.

Delägarlånen

En omständighet som också har inverkat på Aktys likviditet var återbetalningen av del-
ägarlånen. Marios beslutade att återbetala samtliga delägarlån vilket skedde tidigt un-
der år 2018. Detta påverkade Aktys likviditet eftersom bolaget inte längre hade någon
annan finansiering. Aktys upptog emellertid snart därefter nya lån. Den likviditetsbrist
som uppstod var således ett övergående hinder, dels då Aktys hade en god lönsamhet
varför nya likvida medel kom in i bolaget, dels då det uppenbarligen inte var någon
större svårighet att ta upp nya lån med relativt kort varsel. När Farshad fick kännedom
om att Aktys hade behov av likvida medel erbjöd han sig att låna ut pengar han också.
I e-postmeddelande skickat från Farshad till Marios den 30 januari 2018 har Farshad
skrivit ”*Hej Marios. Jag förstår inte ditt svar. Innebär detta att du inte vill köpa ut mig
längre? Ska vi fortsätta äga bolaget tillsammans? Om vi ska fortsätta tillsammans så*

vill jag också låna till bolaget med samma villkor som du så att bolagets finanser förblir stabila.” Detta visar att Farshad var engagerad i Aktys verksamhet.

Under år 2016 anlitas en ekonom på deltid, Elisabeth Håkansson. I den delrapport för år 2017 som Elisabeth Håkansson lämnade till Aktys den 14 september 2017 framgick att vinsten var lägre men att bolaget alltså var vinstdrivande. Elisabeth Håkansson listade tre orsaker som enligt hennes uppfattning orsakade det sämre ekonomiska utfallet, nämligen ortoptistverksamheten, stor personalomsättning samt en stor andel administrativ personal. Av 12 anställda var i vart fall 5,5 tjänster fördelat på ekonomi, HR, verksamhetschef, koordinator, schemaansvarig, reception och vaktmästare. Därtill påpekade Elisabeth Håkansson att det fanns en viss oklarhet i organisationen och i fråga om vem som gjorde vad. Av delrapporten framgår att det var i grund och botten en sund verksamhet som genererade vinst och som kunde bli än mer vinstdrivande, men det fanns negativ inverkan från ortoptistverksamheten, det hade varit stor personalomsättning och andelen administrativt anställda hade varit många. Sammanfattningsvis utvisar rapporten att Aktys, trots ett flertal negativt inverkanande faktorer, gick med vinst. Det var dessutom fråga om faktorer som var påverkbara. Av det svar som Elisabeth Håkansson fick från Marios den 18 september 2017 framgår att Marios inte tog emot rapporten särskilt väl. Det hela slutade med att Elisabeth Håkansson slutade vid Aktys. I Elisabeth Håkanssons slutrapport daterad den 19 oktober 2017 framgår att det var Marios agerande som fick henne att avsluta sitt uppdrag, att Aktys dåvarande ledning och organisation inte var den mest optimala utan borde förändras, att hon uppfattade att bolaget hade potential och att det var Marios som orsakat Aktys ekonomiska svårigheter.

Det har från Marios sida förts fram att Region Skåne skulle ändra ersättningsförutsättningarna för vårdbolagen, vilket skulle påverka Aktys negativt. Det har emellertid framgått att detta inte skulle inträffa.

Marios Dionysious otillbörliga förfarande

Av ett e-postmeddelande från Marios till Farshad skickat den 13 maj 2017 framgår att Marios hade synpunkter på att Farshad fick redovisning från Elisabeth Håkansson, att Marios hade synpunkter på vad Farshad hade lämnat för uppgifter till Jonas Alexandersson, att Marios började försöka utestänga Farshad från insyn i Aktys men trots detta hade Marios alltså en vänlig ton mot Farshad och det skymtade en vilja till diskussion och lösning. Sedan skede en förändring. Under andra halvan av år 2017 förändrades tonläget från Marios gentemot Farshad. Samtidigt inleddes ett händelseförlopp som innebar att Marios till slut tog över Aktys. Farshad menar att det är dessa händelser som både var för sig men framför allt gemensamt konstituerar ett otillbörligt förfarande.

Uppsägningen av aktieägaravtalet

I juni 2017 mottog Farshad en uppsägning av parternas aktieägaravtal per post. Uppsägningen hade inte föregåtts av någon diskussion mellan parterna och kom därför mycket oväntat. Mot bakgrund av att Marios trots uppsägningen gav intryck av att vilja fortsätta samarbetet under hösten vidtog Farshad inte någon åtgärd med anledning av uppsägningen. På direkt fråga svarade Marios under hösten att han var nöjd med parternas samarbete och trots uppsägningen önskade fortsätta samarbetet. Parterna fortsatte därför samarbetet under hösten ungefär så som det gått till tidigare. Marios hade dock ett ändrat tonläge gentemot Farshad.

I den e-postkorrespondens som skedde mellan Marios och Farshad i oktober och november 2017, där de diskuterade Marinas anställning, påtalade Farshad att Jonas Alexandersson skulle ta över som verksamhetschef, att han önskade viss framförhållning för att kunna planera upplärning av Jonas Alexandersson och att han efterfrågat information och diskussion med Marios. Detta visar på Farshads engagemang samt att han önskade en dialog.

Senare under hösten meddelade Marios att han ville avsluta samarbetet. Parterna hade då ett möte i december när även Ann-Sofie Frey närvarade. Vid mötet kom Marios och

Farshad överens om att Marios skulle inhämta en värdering inför ett eventuellt utköp. Farshad uppgav att han skulle acceptera värderingen. Med anledning av diskussionen om utköp fanns det inte någon anledning för Farshad att förhandla om aktieägaravtalet.

Värderingen av den 13 november 2017

När Farshad tog emot värderingen den 17 december 2017 konstaterade han att denna var daterad redan den 13 november 2017, det vill säga värderingen var gjord redan innan parterna hade mötet där Ann-Sofie Frey var närvarande. Värderingen har upprättats utan att Farshad hade fått lämna synpunkter på underlaget. Den är således ensidigt utformad utifrån de uppgifter som lämnats av Marios.

Av värderingen framgår att Aktys vid värderingstidpunkten den 10 november 2017 värderats till ca 7 miljoner kr och vid värderingen av minoritetsposten skulle värdet justeras nedåt med 20 procent vilket innebär att värdet för Farshads aktiepost om 40 procent värderades till 2,2–2,3 miljoner kr. Marios har alltså utan Farshads vetskap inhämtat en värdering av Aktys. Detta visar att Marios utan Farshads vetskap planerade för ett avslut av verksamheten i Aktys. Syftet med värderingen var att få underlag för diskussioner om utköp.

Erbjudande om utköp

Den 18 december 2017 mottog Farshad ett e-postmeddelande där Marios konstaterade att han inte kunde betala mer än 2,2 miljoner kr för Farshads andel av Aktys samt att Marios behövde stämma av ytterligare detaljer med banken. Farshad bedömde inte att detta utgjorde ett bud utan väntade på att Marios efter kontakt med banken skulle återkomma med detaljer. Det första budet från Marios kom på nyårshelgen 2017/2018.

Av e-postkorrespondens framkommer att Marios den 31 december 2017 kl. 20.22 lämnade ett anbud om 2,2 miljoner kr och att svarsfristen gick ut samma dag. Farshad var bortrest och kunde inte svara på meddelandet samma dag utan han svarade dagen efter. Marios kände till att Farshad skulle vara bortrest vid denna tidpunkt. Farshad efterfrågade fortsatt förhandling i frågan om att avsluta parternas gemensamma ägande. Trots

att Farshad efterfrågade en förhandling med Marios om priset så skedde ingen diskussion. I stället mottog Farshad en kallelse till extra bolagsstämma.

Det andra budet mottog Farshad efter den extra bolagsstämman som hölls den 3 februari 2018 då han uteslöts ut styrelsen. Detta bud var på 1,8 miljoner kr. Budet var således lägre nu och Marios ville inte heller nu förhandla om priset.

Av e-postkorrespondens i tiden mellan den 16 januari 2018 och den 30 januari 2018 framkommer att Marios hade för avsikt att utesluta Farshad ur styrelsen. Detta var ett ensidigt beslut. Marios var inte intresserad av att diskutera en gemensam lösning. Farshad hade erbjudit sig att låna ut pengar till Aktys och han hade försökt nå Marios för att få till en diskussion om utköp. Marios agerande var planerat.

Den 3 februari 2018 hölls extra bolagsstämma i Aktys. Vid denna bolagsstämma röstades Farshad ut från styrelsen. Detta är något som aktieägaravtalet tidigare hade förhindrat men nu hade parterna inget sådant avtal längre. Av protokoll från extra bolagsstämma i Aktys som hölls den 3 februari 2018 framgår att Marios röstade ut Farshad från styrelsen samt att det beslutades att styrelsen skulle bestå av en ordinarie ledamot och en suppleant. Beslut fattades att Marios blev ordinarie ledamot och att hans fru Marina Dionysiou skulle fortsätta vara suppleant. Farshad motsatte sig detta.

Inför extrastämman hade Farshad försökt att få ut ekonomisk information från Aktys dåvarande ekonom. Farshad fick emellertid inget material. Däremot fick Aktys dåvarande ekonom Katarina Holm en skarp tillsägelse från Marios samt en varning för vad som kunde ske om hon inte följde detta. Förutom att detta visar på Marios ledarstil så framgår det med all tydlighet att Marios aktivt undanhöll information från Farshad rörande Aktys. I e-postmeddelande från Marios till Katarina Holm den 2 februari 2018 har Marios skrivit ”*Farshad kan inte beställa ngt direct med er om han inte informera mig först. Det vet han väl. Så gjorde han med förra ekonomen, och det slutade som det slutade. Imorgon får vi ha xtra bolagsstämma*”. Av meddelandet framgår att Marios

inte velat samarbeta med Farshad samt att han aktivt försökt undanhålla information från Farshad.

Extra bolagsstämma den 17 oktober 2018

Den 17 november 2018 hölls ytterligare en extra bolagsstämma i Aktys. Med denna bolagsstämma var syftet att ta beslut om avveckling av Aktys verksamhet. Marios röstade för att verksamheten skulle avvecklas. Farshad som var i minoritet röstade emot men han hade ingen möjlighet att påverka beslutet.

Bolagets avveckling och förfarandet kring detta var något som parterna hade reglerat i aktieägaravtalet. Då något aktieägaravtal inte längre finns saknas andra bestämmelser än de som framgår av lag.

Av protokollet från den extra bolagsstämman framkommer att Marios i strid mot Farshads vilja beslutade om att avveckla Aktys verksamhet men att Farshad lämnade alternativa förslag på hur verksamheten skulle kunna fortgå. Marios har inte bemött dessa förslag eller visat intresse för att hitta en gemensam lösning. På Farshads begäran beslutades att en granskningsman skulle utses för granskning av företaget och dess ekonomiska förhållanden. Marios har i separat bilaga till protokollet redogjort för hur Aktys ekonomi sett ut.

Uppsägning av vårdavtalet den 25 november 2018

Den 25 november 2018 sades ackrediteringsavtalet med Region Skåne upp per den 31 augusti 2019. Samma dag som detta avtal sades upp ansökte Marios, via det egna bolaget Madion, om ny ackreditering som enligt ansökan skulle starta den 1 september 2019. Detta framgår av själva uppsägningen av Aktys vårdavtal. Uppsägningen av vårdavtalet har varit en förutsättning för att starta den nya verksamheten i Madion. Aktys har därigenom förlorat möjligheten att bedriva sin verksamhet. I uppsägningen hänvisar Marios till den nya ansökan som gjordes samtidigt.

Om verkan av klander av bolagsstämmans beslut om avveckling

Det har under målets handläggning påståtts att Farshad borde ha klandrat bolagsstämmans beslut om avveckling. Det är korrekt att klander inte har skett. Farshad kan dock inte se att klander hade varit relevant i detta fall. En klandertalan hade inte hunnit bli prövad innan vårdavtalet varit uppsagt. Därtill finns inget sådant krav i ABL:s skadeståndsbestämmelser.

Om Madions verksamhet

Vid jämförelse med Aktys tidigare avtal framgår av Madions ansökan om vårdavtal att motsvarande verksamhet skulle bedrivas i samma lokaler som Aktys med samma telefonnummer. Den tidigare uppsägningen har varit en förutsättning för tecknande av det nya avtalet. Madions ansökan som Farshad först erhöll från Region Skåne var ”maskad”, det vill säga vissa uppgifter hade tagits bort. För att få ut hela Madions ansökan från Region Skåne har Farshad varit tvungen att överklaga Region Skånes beslut om att inte lämna ut handlingen med hänvisning till sekretess till Kammarrätten. Farshad fick därefter ut ansökan. Av Region Skånes yttrande till Kammarrätten i Göteborg framgår att Madion hade begärt att de aktuella uppgifterna skulle omfattas av sekretess. Marios har alltså aktivt försökt hemlighålla sina planer. Detta visar att detta har varit ett noga planerat förfarande.

Aktys drift efter uppsägningen av vårdavtalet

Efter uppsägningen av vårdavtalet fortsatte Aktys drift till den 31 augusti 2019. I maj 2019 lät Marios värdera Aktys inkråm och därefter tillfrågades Issidan om bolaget var intresserat av att förvärva detta. Issidan har inte haft något intresse av inkråmet som innehållit utrustning för verksamhet rörande ögonvård. Issidan bedriver ingen ögonvård. Av värderingen har inventarier, kontor och maskiner värderats till ett belopp om 489 720 kr. Inkråmet är emellertid enbart en del av bolagets värde. I inkråmet har inte ingått Aktys logga. Loggan har inte värderats. Verksamhetens inventarier som är på kredit eller leasing har inte tagits med. Telefonnumret och adressen är inte värderade. Aktys logga har dock nyttjats i den nya verksamheten som bedrivs av Marios. Av ut-

skrift från varumärkesdatabasen framkommer att Aktys logga inte har övergått till någon annan. Från Marios bolags hemsida, som bedrivs under det med Aktys snarlika namnet Actis, framkommer att Actis använder Aktys logga, trots att loggan inte har överlåtits. Actis drivs i samma lokaler och med samma telefonnummer som Aktys hade.

Marios Dionysious löneökningar

Efter beslutet om avveckling av Aktys höjde Marios sin lön markant. Därtill tog han ut lön retroaktivt. Av Marios lönespecifikationer för år 2019 framgår att han höjt sin lön kraftigt från och med mars 2018 och upp till 100 000 kr i månaden från och med januari 2019. Lön har betalats ut retroaktivt.

Mattias Lammes granskning

I samband med den extra bolagsstämman beslutades om att utse en särskild granskare i Aktys. Mattias Lamme anlätades och påbörjade en informell granskning under början av år 2019. Mattias Lamme blev emellertid ombedd att avsluta uppdraget av Aktys styrelse. Något ärende initierades då inte till Bolagsverket. Mattias Lamme hade redan då gjort en preliminär bedömning av att Aktys verksamhet såg bra ut. I ett e-postmeddelande från Mattias Lamme till Farshad den 8 januari 2019 framkommer att Aktys gick med vinst, att likviditeten var god samt att uppsägningen av vårdavtalet inneburit att Aktys egentliga värde försvunnit. Det som påstås av Marios i bilaga till protokollet från den extra bolagsstämman den 17 november 2018 är alltså inte korrekt. Aktys ekonomi var inte så dålig som han påstod. Sedan Farshad insett att det inte hade skett en formell granskning såg han till att det gjordes en formell ansökan till Bolagsverket varför en särskild granskare förordnades. Granskningen ledde fram till den granskningsrapport som har åberopats i målet.

Likvidationen

Aktys försattes i likvidation efter beslut på extra bolagsstämma den 2 oktober 2019. Likvidationsförfarandet har vid tidpunkten för huvudförhandlingen inte avslutats men det återstår enbart mindre åtgärder. Enligt besked från likvidatorn är den högsta utdelning som kan förväntas 600 000 kr. Av detta är Farshads andel 40 procent, det vill säga

240 000 kr och det är med detta belopp som yrkandet har satts ned i samband med huvudförhandlingens början i förhållande till det ursprungligen framställda yrkandet.

Värdet av bolaget

Aktys har av allt att döma hittills varit ett bolag som varit vinstgenererande. Det framgår av likvidatorns avgåenderedovisning att Aktys hade god lönsamhet ända fram till dess avveckling. Marios har inhämtat ytterligare en värdering av Aktys som nu talar om värdet från och med tidpunkten då beslut om avveckling togs i november 2018. Värdet bedömdes då uppgå till i vart fall 1,6–1,7 miljoner kr. Värdet var villkorat av att överlåtelse kunde ske.

Det är den faktiska händelsen som ska ligga till grund för skadeståndsberäkningen, det vill säga Marios övertagande av verksamheten.

Den nya verksamhet som Marios nu bedriver i Madion tycks gå bra utifrån den första årsredovisningen. Av Madions årsredovisning för år 2019 framgår att den verksamhet som bedrivs i Madion motsvaras av den som tidigare bedrivits i Aktys, verksamheten har varit lönsam och vårdavtalet har utgjort det ekonomiska värdet.

Marios Dionysiou

Marios Dionysious åtgärder var lagenliga

Vad Marios gjort i egenskap av majoritetsägare i Aktys är lagenliga åtgärder enligt ABL. En bolagsstämman kan besluta att ett bolag ska avveckla sin verksamhet för att sedan gå i frivillig likvidation. Det är tillräckligt att ett sådant beslut biträtts av aktieägare med mer än hälften av rösterna. Marios hade rätt att som majoritetsägare i Aktys vid stämman den 17 november 2018 besluta att avveckla Aktys verksamhet. Situationen hade kunnat vara annorlunda om parterna hade varit bundna av ett aktieägaravtal likt det som tidigare gällde. Marios har sagt upp detta för att omförhandla villkoren under år 2017. Farshad var inte intresserad av att ingå något nytt partneravtal avseende ägandet i Aktys. Det är därför ABL:s bestämmelser som gäller. De åtgärder som Ma-

rios vidtagit i egenskap av majoritetsägare är lagenliga åtgärder. Det finns ingen skyldighet att driva ett vinstgivande bolag vidare om ägarna inte vill det, trots det inneboende vinstintresset. Besluten kan därför aldrig strida mot vinstintresset eller för den delen bolagsordningen som Issidan påstår. Det är därför uppenbart så att det inte ställs några krav från lagstiftarens sida att alla aktiebolag, trots det inneboende vinstintresset, måste drivas vidare så länge vinstintresset kan tillgodoses. Det står med andra ord aktieägarna helt fritt att avveckla ett bolag och dess verksamhet när som helst.

Bestämmelserna i 25 kap. 1 och 2 §§ ABL innebär att en minoritet aldrig kan tvinga en majoritet att låta bolaget fortsätta med sin verksamhet om majoriteten är av uppfattningen att verksamheten i bolaget ska upphöra. Det har alltså stått Marios, i hans egenskap av majoritetsägare i Aktys, helt fritt att avveckla bolagets verksamhet för att sedan likvidera det.

Tingsrätten ska pröva om besluten att avveckla Aktys verksamhet av någon anledning strider mot generalklausulerna. I målet påstår Issidan att de två åtgärderna att majoritetsägaren beslutat att avveckla Aktys verksamhet och att säga upp vårdavtalet strider mot denna bestämmelse eftersom dessa påstås ha inneburit otillbörliga fördelar för Marios till nackdel för Issidan och eftersom åtgärderna uppenbart skulle strida mot verksamhetsföremålet i Aktys bolagsordning och vinstintresset i ABL.

Eftersom utgångspunkten är att besluten att avveckla Aktys verksamhet och säga upp vårdavtalet är lagenliga åtgärder är det Issidan som har bevisbördan för påståendet att generalklausulerna överträts.

Kronologin

Aktys bildades den 20 februari 2014. Marios och Farshad var styrelseledamöter. Farshad var ordförande och Marios var majoritetsägare med 60 procent av aktierna.

Den 15 januari 2014 ingick parterna aktieägaravtalet. Av avtalet framkommer att det hade en avtalstid om två år och därefter med en sex månaders uppsägningstid. Marios

sa upp avtalet i juni 2017 och det upphörde därför att vara gällande mellan parterna årsskiftet 2017/2018. Det finns inget avtalsstridigt eller otillbörligt med att säga upp ett aktieägaravtal i enlighet med överenskomna bestämmelser om uppsägningstid.

Efter uppsägningen, under hösten år 2017, lät Marios värdera aktierna i Aktys. Syftet var att värderingen skulle ligga till grund för en diskussion mellan parterna att lösa upp samarbetet som vid denna tidpunkt hade blivit ohållbart för Marios. Värderingen gjordes per den 10 november 2017 och resulterade i att Issidans aktier vid denna tidpunkt bedömdes ha ett värde på 2,2–2,3 miljoner kr. Vid flera tillfällen efter värderingen försökte Marios få till stånd en lösning med Farshad som skulle innebära att en avveckling undveks, men utan framgång. I egenskap av majoritetsägare kallade Marios därför till extra bolagsstämma den 3 februari 2018 där en ny styrelse i Aktys skulle utses. Valet innebar att Farshad fick lämna sin styrelsepost. Beslutet var lagenligt och inte på något sätt otillbörligt. Det stred inte heller mot aktieägaravtalet som vid denna tidpunkt hade upphört.

Den 17 november 2018 beslutades det vid ny extra bolagsstämma att Aktys verksamhet skulle avvecklas. Eftersom vårdavtalet fortfarande var gällande och skulle vara så under en tid framöver, beslutades inte om omedelbar likvidation. Marios drev i stället verksamheten vidare under hela vårdavtalets giltighetstid fram till och med augusti 2019. Under denna tid fortsatte Marios sin anställning och arbetade hårt som verksamhetsledare och ögonläkare, allt för bolagets bästa. Den 2 oktober 2019 trädde Aktys i likvidation.

Marios Dionysiou hade ett berättigat intresse av att inte tvingas fortsätta med verksamheten i Aktys

Marios hade ett berättigat intresse av att inte tvingas fortsätta med verksamheten i Aktys med Issidan som aktieägare och Farshad som partner. Några ekonomiska värden har inte överförts till Marios till nackdel för Issidan med anledning av avvecklingsbeslutet. Issidan har under alla omständigheter inte lidit någon skada på grund av att verksamheten avvecklats.

Det var Marios som hade både det medicinska och det operativa ansvaret för verksamheten i Aktys. Enligt vårdavtalet med regionen var det en förutsättning för Aktys ackreditering som privat ögonklinik att det fanns en medicinskt ansvarig läkare med specialistkompetens i ögonmedicin. Marios är ögonläkare, vilket Farshad inte är. Det var en förutsättning för Aktys vårdavtal med Region Skåne att Marios var anställd i Aktys och hade det medicinska ansvaret. Marios var Aktys enda nyckelmedarbetare.

Trots denna utgångspunkt för parternas samarbete var det inte den ursprungliga tanken att Farshad skulle vara en passiv delägare. Tanken var istället att han skulle vara en stöttepelare till Marios och bidra med sin erfarenhet av att driva privat vårdverksamhet vad gäller den operativa delen av verksamheten. Det blev inte riktigt så. Farshad var visserligen engagerad i operativa frågor de första åren. Intresset minskade dock med åren. År 2016 sålde Farshad sina vårdkliniker i Göteborg och började tillbringa mycket tid i Dubai. Med detta minskade Farshads engagemang i Aktys. Förutom att vara medicinskt ansvarig kom Marios att driva bolaget även operativt. Avsikten var att Marios skulle ha 400 patientbesök per månad. Detta ska jämföras med till exempel Jonas Alexandersson som beräknades ha 200 besök eller en annan anställd som skulle ha 200 besök per månad på en 75-procentig tjänst. Trots allt arbete som Marios la ner på kliniken valde han, att från start och fram till den 31 december 2017, bara ta ut 50 000 kr i lön per månad för att inte belasta Aktys ekonomi för hårt under uppstartstiden. En lön på 50 000 kr är inte en marknadsmässig lön för en specialistläkare med medicinskt ansvar för en klinik. Marios tog aldrig ut någon ersättning för all den övertid som han arbetade i bolaget. Som exempel kan nämnas att Marios arbetade 596,24 timmar övertid under åren 2014 och 2015. Av Marios lönespecifikationer framgår att hans månadslön var 50 000 kr. I december 2017 hade Marios 46 semesterdagar sparade från tidigare år. Under Aktys första år tog Marios inte ut särskilt mycket semester. Anledningen till detta var att han ville arbeta hårt för att få fart på bolagets verksamhet men framförallt eftersom han var Aktys enda nyckelmedarbetare och att det därför var väldigt svårt för honom att ta ut semester. Marios ohållbara arbetssituation är en sådan omständighet som har betydelse för bedömningen av att Marios hade ett berättigat intresse att inte tvingas fortsätta med verksamheten i Aktys.

Farshad arbetade aldrig operativt i bolaget, han besökte väldigt sällan kliniken i Malmö och engagerade sig inte heller på andra sätt i bolagets dagliga drift. Av en faktura från Issidan till Aktys framkommer att Farshad, när han faktiskt besökte Aktys i Malmö, valde att fakturera bolaget för sin insats.

Anledningen till att Farshad och Marios kom att starta upp verksamheten tillsammans var att Farshad sedan tidigare hade erfarenhet av att driva privat vårdverksamhet. Han hade också pengar, vilket Marios inte hade i samma utsträckning. Farshad bidrog därför med lån från Issidan på 1 miljon kr när verksamheten startade. Lånet löpte med en ränta på 10 procent. Under år 2017 var lånet till fullo avbetat och Issidan hade fått 10 procents ränta på pengarna. Situationen med att Marios blev den som helt på egen hand kom att driva kliniken och i denna roll kom att få en ohållbar arbetssituation i relation till Farshads passiva roll kom att orsaka betydande samarbetsproblem. Detta eskalerade när Farshad valde att vistas i Dubai under längre tider.

Samarbetsproblemen framgår av olika e-postmeddelanden. Som exempel kan nämnas e-postmeddelandet som rör anställningen av Jonas Alexandersson där det framkommer att syftet med denna anställning var att avlasta Marios i hans roll som verksamhetschef. Trots detta la Farshad sig i och som går att utläsa av meddelandet var Farshad inte överens med Marios kring upplägget med Jonas Alexanderssons anställning. Det var alltså en rad olika frågor som Marios och Farshad inte kunde samarbeta kring. Detta kulminerade i oktober 2017 när Marios informerade Farshad att han skulle låta värdera bolaget.

Aktys verksamhet gick inledningsvis bra. Detta var mycket tack vare Marios arbete och engagemang. Det fanns därför ett större utdelningsbart kapital år 2017. Farshads uppfattning var att hela det utdelningsbara beloppet på 2,3 miljoner kr skulle delas ut och motiverade detta med de nya reglerna som skulle träda i kraft, vilka Farshad påstod skulle få negativa skattekonsekvenser för ägarna. Även om Marios inlednings-

vis motsatte sig utdelningen kom den att verkställas i juni 2017. Detta innebar att bolaget, kort efter det att verksamheten hade startat, kom att tömmas på utdelningsbart kapital. Farshad hade vid denna tid sålt sina andra privatägda läkarkliniker och började tillbringa mycket tid i Dubai. Detta bidrog till att Marios alltmer kom att ifrågasätta parternas samarbete och Farshads avsikter med att vara delägare i Aktys. Frågan var om Farshad bara var delägare för att tjäna pengar eller om det var för att vara den parhäst till Marios som avsikten med samarbetet från början var.

Den utdelning på drygt 2 miljoner kr som verkställdes kom att få väldigt stora konsekvenser för Aktys ekonomi. Under hösten 2017 blev Aktys likviditet drastiskt sämre. Detta berodde bland annat på att antalet remisser från regionen kom att minska ganska radikalt. Aktys verksamhet var helt finansierad av offentliga medel och därför slog det väldigt hårt att remisserna och därmed antalet patienter minskade. Därtill påbörjade Aktys under år 2017 verksamhet med en barnklinik, den så kallade ortoptistverksamheten. Svårigheterna med att få igång denna och beslutet att senare avveckla den bidrog också till att bolagets likviditet försämrades i slutet av år 2017.

Utdelningen, de minskade antalen remisser och konsekvenserna av misslyckandet med barnkliniken ledde i början av år 2018 till att Aktys hamnade i en akut likviditetskris. Likviditetskrisen slog så hårt att det i början på året saknades pengar till löner och Aktys tvingades senarelägga utbetalningarna till de anställda. Aktys saknade också pengar för att betala en skatteskuld på 400 000 kr som förföll till betalning i mars 2018. I stället för konkurs valde Marios att låna in pengar till Aktys. Han lånade in 300 000 kr från det egna bolaget Madion till en ränta om fem procent. Marios lån innebar att Aktys inte kom på obestånd och kunde fortsätta med sin verksamhet. Att det verkligen var en likviditetskris i Aktys i början på år 2018 framgår av ett e-postmeddelande från Aktys redovisningsbyrå där det påtalas att det finns en skatteskuld som förfaller i mars 2018. Skatteskulden var på totalt 737 759 kr men på Aktys konto fanns bara 596 748 kr. Av ett e-postmeddelande från Aktys redovisningsekonom den 18 april 2018 framgår att det fanns leverantörsbetalningar utöver kvarskatt att betala men att det inte fanns pengar i Aktys för att täcka dessa kostnader. Att likviditeten i Aktys var sämre år

2018 än tidigare år framgår också av den granskningsrapport som granskningsmannen Mattias Lamme upprättat. Aktys ekonomi var alltså hårt ansatt i början av år 2018. Aktys likviditet var sådan i början av år 2018 att Marios, på egen hand och utan Farshad tvingades skjuta till egna pengar för att undvika obestånd. Detta är en omständighet som ska beaktas av tingsrätten i bedömningen att Marios hade ett berättigat intresse av att inte tvingas fortsätta med verksamheten i Aktys.

Ytterligare en omständighet som har betydelse i denna bedömning är att parterna har försökt att hitta en lösning genom diskussion på den uppkomna situationen innan dess Marios tog ett beslut att avveckla verksamheten.

Marios sa upp aktieägaravtalet i juni 2017. Marios beslut föregicks av diskussioner med Ann-Sofie Frey och dessa diskussioner mynnade ut i att Marios sa upp avtalet för omförhandling. Ann-Sofie Freys bedömning var att situationen var ohållbar för Marios och att det behövdes en förändring för att Marios skulle kunna driva bolaget.

Efter att aktieägaravtalet sagts upp trappades samarbetsproblemen och tonläget upp mellan Marios och Farshad. Av ett e-postmeddelande daterat den 23 oktober 2017 framgår att Marios informerade Farshad om att han skulle uppdra åt ett värderingsföretag att göra en värdering. Värderingstidpunkten för den värdering som gjordes är den 10 november 2017. Resultatet var att Issidans post då värderades till 2,2–2,3 miljoner kr. Det är denna värdering som Issidan lagt till grund för sitt yrkande i målet. Detta betyder att Issidan inte har något att invända emot Affärsmäklarnas metod för att bedöma bolagets marknadsvärde.

Marios och Farshad träffades den 8 december 2017 för att diskutera värderingen och hur samarbetsproblemen skulle lösas. Ann-Sofie Frey var också med på detta ägarmöte. Vid ägarmötet presenterade Marios resultatet av värderingen från Affärsmäklarna för Farshad. Marios erbjöd Farshad att köpa Issidans aktier för 2,2 miljoner kr. Marios var också öppen för andra lösningar och föreslog för Farshad att han skulle få köpa Marios aktier. Marios försökte med andra ord hitta en lösning för hur parterna

skulle kunna skiljas åt som innebar att Aktys skulle kunna fortsätta med sin verksamhet, men detta visade sig vara en oframkomlig väg. Farshad accepterade inte erbjudandet. Han ville ha mer pengar för sin del av bolaget. Att det var så att Farshad ville ha mer pengar för sina aktier än vad den oberoende värderingsmannen värderat dem till framgår av Marios e-postmeddelande till Farshad den 18 december 2017. Det är alltså uppenbart att Marios vid denna tidpunkt har erbjudit Farshad att köpa minoritetsposten för 2,2 miljoner kr men att Farshad inte accepterade detta utan ville ha mer. Detta kan tyckas konstigt eftersom 2,2 miljoner kr är precis den summa som Farshad nu menar att aktierna var värda i november 2017.

Issidan har hänvisat till ett e-postmeddelande från Marios till Farshad av den 31 december 2017. I detta meddelande syns att Marios återigen upprepar sitt bud på 2,2 miljoner kr. Marios ville ha ett avslut och skrev därför att budet gick ut samma dag. Marios hade vid denna tidpunkt sedan ägarmötet den 8 december 2017 försökt få till stånd en lösning.

Eftersom parterna inte hittat någon lösning fortsatte diskussionerna i början av år 2018 om att lösa ut varandra. Marios var fortsatt intresserad av att köpa ut Farshad för att kunna fortsätta med Aktys verksamhet. Men i början av år 2018 hade förutsättningarna ändrats. Marios hade behövt låna in betydande belopp till Aktys verksamhet. När Marios lämnade nästa bud i mars 2018 beaktande han därför detta och erbjöd 1,8 miljoner kr till Farshad. Det var därför inget märkligt med det något lägre budet, vilket Issidan tycks påstå.

Att Marios försökte hitta andra lösningar än att avveckla Aktys verksamhet är en omständighet som tingsrätten ska beakta i bedömningen av att Marios hade ett berättigat intresse att inte tvingas fortsätta med verksamheten.

Besluten har inte resulterat i någon förmögenhetsöverföring

En annan omständighet som Issidan måste visa för att en överträdelse av generalklausulen överhuvudtaget ska bli aktuell är att besluten, det vill säga att avveckla Aktys

verksamhet och säga upp vårdavtalet, inneburit en ekonomisk fördel för Marios som majoritetsägare och en nackdel för Issidan som minoritetsägare. Detta innebär att ekonomiska värden måste ha överförts till Marios genom besluten. Att ekonomiska värden överförts till Marios är en nödvändig förutsättning för att en överträdelse av generalklausulen överhuvudtaget kan bli aktuell. De nu aktuella besluten har inte resulterat i någon förmögenhetsöverföring. Det finns ingenting som visar på detta i målet.

Mattias Lamme har som särskild granskningsman genomfört en granskning av Aktys. Denna granskning har inte resulterat i något som tyder på att besluten att upphöra med Aktys verksamhet har gynnat Marios till nackdel för Issidan.

Beslutet att avveckla Aktys verksamhet föregicks av diskussioner och förslag att parterna skulle köpa ut varandra till marknadspris. Beslutet föregicks av både analys och överväganden rörande hur värdet på verksamheten skulle kunna realiseras på bästa sätt för båda ägarna. Mattias Lamme har anfört att den finansiella situationen inte var akut när avtalet sades upp i november 2018 och att det därför borde ha funnits möjligheter för att förbättra Marios arbetssituation. Han skriver även om minskat värde på aktierna.

Att aktiernas värde påverkats negativt är inte något som Marios ifrågasätter. Vad som har betydelse är om beslutet att avveckla verksamheten inneburit att ekonomiska värden överförts från Issidan till Marios och därmed missgynnat Issidan. Så har inte skett och det framgår inte heller av granskningsrapporten att några värdeöverföringar ägt rum. Värdeöverföring måste skiljas från Issidans påstådda skada i målet. Besluten har alltså påverkat båda parterna lika. Det finns inget stöd för att beslutet att avveckla Aktys verksamhet medfört någon förmögenhetsöverföring till skada för Issidan i granskningsrapporten.

Marios har startat en ny verksamhet i Madion. Det har stått Marios helt fritt att starta upp en ny verksamhet efter avvecklingen. Han har inte varit bunden av några åtaganden vad gäller konkurrensförbud eller motsvarande. Aktieägaravtalet var uppsagt i enlighet med bestämmelserna i avtalet.

Issidan tycks mena att Marios nya verksamhet har missgynnat Issidan på något sätt men det har den inte och det finns inget stöd för ett påstått missgynnande. Inte heller genom denna händelse har det skett någon förmögenhetsöverföring som gynnat Marios och missgynnat Issidan.

När Aktys verksamhet skulle upphöra och avvecklas fanns det inventarier och maskiner som behövde hanteras. Aktys skickade ett brev till Issidan där Issidan erbjöds att köpa bolagets inventarier m.m. till värderat belopp om 489 720 kr. Som bilaga till brevet finns en värdering gjord av värderingsmannen Eilert Anderson. Värderingsmannen har marknadsvärderat inventarier, kontor och maskiner. För maskinerna finns det en bifogad inventarielista som värderingsmannen utgått ifrån. Han har också utfört besiktningar på plats. I brevet erbjöds Issidan att köpa samtliga tillgångar. Marios har informerat om marknadsvärderingen och förklarat att ett eventuellt bud ska omfatta samtliga inventarier och maskiner som är värderade, det ska också innefatta befintliga leasingavtal samt rätten till namnet Aktys Ögonklinik, det vill säga varumärket. Av brevet framgår också att Marios informerat om att Madion lämnat ett bud. Marios fick aldrig något bud från Issidan eller Farshad. Det blev därför så att Madion köpte inventarierna och varumärket samt övertog befintliga leasingavtal till marknadspris. Precis som för Marios hade det naturligtvis stått Farshad helt fritt att starta upp en egen ögonklinik i Malmö men han valde att inte göra detta.

Inte heller genom att Madion köpte bolagets inventarier med mera så skedde det någon förmögenhetsöverföring som gynnat Marios och missgynnat Issidan. Madion har också övertagit lokalhyresavtalet från Aktys vilket inneburit att Aktys lösts från sina skyldigheter enligt detta avtal. Marios har inte gynnats av detta utan han har tvärtom medverkat till att Aktys kostnader i likvidationen begränsats. Marios har också inledningsvis övertagit viss av bolagets personal in i sin verksamhet. Inte heller detta har gynnat Marios på något sätt till nackdel för Issidan. Det förhållande att Marios startat ny verksamhet har alltså inte medfört någon förmögenhetsöverföring som gynnat Marios och missgynnat Issidan som aktieägare i bolaget.

Det finns också ett påstående från Issidan i målet om att Marios skulle ha "tömt bolaget" innan likvidation. Detta påstående är felaktigt och saknar stöd i vad som verkligen förekommit. För det första finns det inget stöd i granskningsrapporten för det påståendet. Det finns inget i granskningsrapporten som visar på att Marios skulle ha gynnats ekonomiskt på bekostnad av Issidan med anledning av avvecklingen. Av en bilaga till granskningsrapporten framkommer att de räntor som tidigare lån löpt med var på 10 procent medan Marios lån för att rädda Aktys år 2018 löpte med 5 procents ränta. Det var alltså en betydligt lägre ränta på detta senare lån. Marios har alltså inte agerat för att "tömma bolaget".

Issidan har påstått att det framkommit uppgifter att det skett en stor del inköp i Aktys namn. I granskningsrapporten finns en sammanställning över samtliga överlåtelser mellan Aktys och Marios eller närstående mellan åren 2014 och 2018. Det framkommer att det inte är särskilt många transaktioner. Mattias Lamme har i sin rapport inte kunnat notera någon felaktig prissättning i dessa närståendetransaktioner. Mattias Lamme har alltså inte identifierat någon närståendetransaktion som gynnade Marios ekonomiskt. Inte heller i detta avseende finns indikationer på att Marios "tömt bolaget".

Inte heller genom att justera sin lön till marknadsmässiga nivåer har Marios på något sätt skott sig på bolagets bekostnad. Marios hade inledningsvis en relativt låg lön för en specialistläkare, 50 000 kr i månaden. Denna månadslön hade han åren 2014, 2015, 2016, och hela år 2017. Under år 2018 höjde han sin lön till 85 000 kr och år 2019 till 100 000 kr. Det var först när han kom upp i 100 000 kr som lönen blev marknadsmässig. Att ha en marknadsmässig lön innebär inte att man som anställd ägare skor sig på bolagets eller andra ägares bekostnad på ett sådant sätt att man "tömmar bolaget". Det innebär istället att man tar ut sin rätt som man tidigare inte gjort.

Inget visar att Marios "tömt bolaget" innan likvidationen. Tvärtom har Marios arbetat i bolaget hela vårdavtalets giltighet ut vilket också framgår av lönespecifikationerna.

Inte heller denna påstådda omständighet kan därför innebära att det skett någon otillbörlig förmögenhetsöverföring till Marios med anledning av avvecklingen av bolagets verksamhet.

Att delvis lika verksamhet bedrivs i Madion innebär inte att besluten varit ägnade att ge Marios Dionysiou en otillbörlig fördel

Att Marios nu bedriver ny verksamhet i Madion saknar betydelse för bedömningen av om besluten att avveckla Aktys och säga upp vårdavtalet var otillbörliga. Madion har eget vårdavtal med Region Skåne avseende ögonsjukdomar men bedriver också, till skillnad från Aktys, privatfinansierad vård. Aktys och Madion har alltså i vart fall delvis olika verksamhetsinriktningar.

En av anledningarna till att Madion valt att rikta sig mot privatfinansierad vård är att det ger högre ersättning än offentligt finansierad vård. Marginalerna i den offentligt finansierade vården är små. Detta var ett problem även när Aktys var verksam. Det finns alltså en skillnad mellan Aktys verksamhet och den verksamhet som bedrivs i Madion.

Marios Dionysious agerande har inte varit otillbörligt

Det finns inget otillbörligt i de åtgärder Marios vidtagit för att avveckla Aktys verksamhet. Marios har haft befogad anledning att inte fortsätta driva verksamheten vidare i bolaget. Marios arbetssituation har varit omöjlig. Det har varit samarbetsproblem delägarna emellan och det hela har förvärrats av att bolaget i början av 2018 drabbades av en likviditetskris som Marios ensam fick gå in och rädda. Marios har gjort vad han kunnat för att försöka hitta en alternativ lösning i stället för att avveckla Aktys verksamhet genom att förhandla om utköp med Farshad till marknadsmässiga villkor men Farshad har inte varit intresserad. Därtill är det så att det inte skett någon förmögenhetsöverföring som gynnat Marios på Issidans bekostnad på grund av avvecklingen.

Issidan AB har inte lidit någon skada

Om tingsrätten trots allt och mot Marios nekande menar att det finns något otillbörligt i hans agerande som ska läggas honom till last måste Issidan också visa att bolaget lidit skada.

Issidans yrkande i målet utgår från Henrik von Porats första värderingsrapport. Där är värderingstidpunkten den 10 november 2017. Det finns inget stöd för att använda denna värderingstidpunkt för det fall tingsrätten skulle komma fram till att Issidan lidit skada. Det var först ett år senare, den 17 november 2018, som Aktys bolagsstämma tog beslutet att avveckla bolagets verksamhet. Det kan därför bara vara denna tidpunkt som kan vara relevant för att beräkna en påstådd skada. Det har varit samma värderingsman som gjorde den första värderingen.

Här värderade Henrik von Porat Issidans aktier till 1,6–1,7 miljoner kr. Han har också skrivit en ”disclaimer” med innebörd att värderingen är gjord baserat på ”ongoing business”. Detta betyder att värderingen vare sig beaktat att vårdavtalet sagts upp eller att Marios som bolagets enda nyckelmedarbetare säger upp sig. Om någon sådan förutsättning inträffat, vilket det ju har, så är Issidans aktier endast värda 300 000–400 000 kr.

BEVISNINGEN

Båda parter har åberopat omfattande skriftlig bevisning. På Issidans begäran har partsförhör under sanningsförsäkran hållits med Farshad samt har sakkunnigförhör hållits med Mattias Lamme. På Marios begäran har partsförhör under sanningsförsäkran hållits med honom själv samt har vittnesförhör hållits med Marina Dionysiou och Ann-So-fie Frey. Vidare har sakkunnigförhör hållits med Henrik von Porat. Tingsrätten kommer endast delvis att redovisa vad vissa förhörspersoner uppgett i anslutning till i målet relevanta delar.

TINGSRÄTTENS BEDÖMNING

Rättsliga utgångspunkter

Om aktiebolagets syfte och organisation

I 3 kap. 3 § ABL anges att om ett bolags verksamhet helt eller delvis ska ha ett annat syfte än att ge vinst till fördelning mellan aktieägare ska detta anges i bolagsordningen. I sådana fall ska det också anges hur bolagets vinst och behållna tillgångar vid bolagets likvidation ska användas.

Av detta följer alltså att ABL utgår från att aktiebolag drivs med syftet att ge aktieägarna vinst. Detta syfte kan också antas vara huvudändamålet med ABL:s skadeståndsregler. Inom huvudändamålet att främja näringsverksamhet ryms ett antal underändamål. Bland de viktigaste av dessa brukar nämnas skyddet för bolagets minoritetsaktieägare och borgenärer samt skyddet för omsättningen. Ett konkret exempel på minoritetsskyddstänkande utgörs av generalklausulen i 8 kap. 41 § ABL (C. Svernlöv, Styrelse- och VD-ansvar i aktiebolaget, JUNO, Version 2, s. 28 f. med där gjorda hänvisningar).

I ett aktiebolag utgör bolagsstämman det högsta beslutande organet. Styrelsen i ett aktiebolag utses av bolagsstämman och svarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Bolagets aktieägare har den högsta beslutanderätten på bolagsstämman. Bolagsstämman är i princip inte rättsligt ansvarig för sina beslut utan aktieägarna är i huvudsak fria att ta tillvara sina intressen utan hänsyn till andra. Endast i undantagsfall kan en aktieägare hållas ansvarig för sina handlingar på en bolagsstämma. Ett skadeståndsansvar för aktieägare kräver överträdelse av ABL, tillämplig lag om årsredovisning eller bolagsordningen. Vidare krävs att aktieägaren agerat uppsåtligt eller grovt vårdslöst (29 kap. 3 § ABL). Ansvaret för felaktiga beslut vilar i princip på det organ som berett dem. Det organ som berett stämmans beslut är normalt styrelsen (C. Svernlöv, a.a., s. 30).

Det ingår i styrelsens uppgifter att fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation. Styrelsen ska även se till att bolagets organisation är utformad så att bolagets ekonomiska förhållanden kontrolleras på ett betryggande sätt. Styrelsen företräder aktiebolaget och tecknar dess firma (jfr 8 kap. 4 § och 35 § ABL)

Beslutsstrukturen i ABL är hierarkisk och bolagsstämman kan fatta beslut i enskilda förvaltningsfrågor eller lämna styrelsen direkta instruktioner rörande förvaltningen. Stämmans beslut är i princip bindande, men instruktionernas rättsenlighet måste prövas enligt vad som framgår av 8 kap. 41 § ABL.

Skadeståndsbestämmelserna i 29 kap. ABL är en specialreglering av ersättning för ren förmögenhetsskada som ålägger bland annat ledamöterna av bolagsledningen ett längre gående skadeståndsansvar än allmänna skadeståndsrättsliga principer och skadeståndslagen (C. Svernlöv, a.a., s. 32).

Den skada som ersätts genom de aktiebolagsrättsliga skadeståndsreglerna är normalt ren förmögenhetsskada. Inom den allmänna skadeståndsrätten regleras denna typ av skada i 2 kap. 2 § skadeståndslagen enligt vilken det framgår att ren förmögenhetsskada som vållats genom brott ska ersättas. För att skadeståndsskyldighet ska kunna inträda i utomobligatoriska förhållanden som inte vållas genom brott krävs normalt att skadeståndsskyldighet är föreskriven i lag. När det gäller skada som vållas av exempelvis en styrelseledamot finns sådant lagstöd i 29 kap. 1 § ABL och när det gäller aktieägare finns det lagstöd i 29 kap. 3 § ABL.

Styrelseledamots och aktieägars skadeståndsansvar enligt aktiebolagslagen

Av 29 kap. 1 § ABL följer att en stiftare, styrelseledamot eller verkställande direktör som när han eller hon fullgör sitt uppdrag uppsåtligen eller av oaktsamhet skadar bolaget ska ersätta skadan. Detsamma gäller när skadan tillfogas en aktieägare eller någon annan genom överträdelse av ABL, tillämplig lag om årsredovisning eller bolagsordningen. Bestämmelsen avser alltså både skador som tillfogas bolaget (det s.k. interna

ansvaret) och skador som tillfogas en aktieägare eller någon annan (det s.k. externa ansvaret). För ansvar krävs att skada har orsakats uppsåtligen eller av oaktsamhet. En generell förutsättning för ansvar är att det är fråga om en skada som styrelseledamoten har orsakat vid fullgörande av sitt uppdrag (se prop. 1975:103 s. 540 och 543).

Den allmänna skadeståndsrätten utgör utgångspunkt för ansvarsbedömningen. Bedömningen av uppsåt och oaktsamhet, liksom adekvat orsakssamband mellan å ena sidan handling eller underlåtenhet och å andra sidan skadan, följer allmänna skadeståndsrättsliga principer. Detsamma gäller möjligheten att jämka ett ansvar på grund av den skadelidandes medvållande till sin skada. Ansvaret mot andra än bolaget kan leda till att kretsen av potentiellt ersättningsberättigade blir stor. Vissa begränsningar av skadeståndsansvaret ligger dock i det förhållandet att endast skador som står i adekvat orsaksförhållande till styrelseledamotens vårdslösa handlande kan ersättas samt möjligheten till jämkning enligt 29 kap. 5 § ABL.

En tredje man kan lida indirekt skada, det vill säga sådan skada som drabbar bolaget och därigenom indirekt enskilda aktieägare eller fordringsägare. Sådan skada kan uppkomma till exempel vid överträdelse av generalklausulen i 8 kap. 41 § ABL på så sätt att när vissa aktieägare bereds otillbörlig fördel till nackdel för bolaget uppkommer en indirekt skada för övriga aktieägare. I den allmänna skadeståndsrätten är huvudregeln att indirekt skada inte är ersättningsgill. Vid överträdelse av bland annat generalklausulen har det dock ansetts finnas ett visst utrymme för undantag och således möjlighet för enskilda aktieägare att rikta ersättningsanspråk för indirekt skada mot exempelvis en styrelseledamot (se SOU 1995:44 s. 247 f. och rättsfallet NJA 2000 s. 404).

Enligt 29 kap. 3 § ABL ska en aktieägare ersätta skada som han eller hon uppsåtligen eller av grov oaktsamhet tillfogar bolaget, en aktieägare eller någon annan genom att medverka till överträdelse av denna lag, tillämplig lag om årsredovisning eller bolagsordningen.

Aktieägarna har inte samma vårdplikt gentemot bolaget som styrelseledamöterna har och de har större frihet att verka i eget intresse utan att behöva ta hänsyn till bolaget eller andra intressenter (C. Svernlöv, a.a., s. 41). Exempel på när skadeståndsskyldighet enligt nu aktuell bestämmelse kan uppstå är om aktieägaren medverkat till att fastställa en oriktig balansräkning eller deltagit i ett beslut som innebär olovlig värdeöverföring eller en överträdelse av likhetsprincipen eller generalklausulen.

De aktiebolagsrättsliga generalklausulerna och beslut om frivillig likvidation m.m.

De aktiebolagsrättsliga generalklausulerna återfinns i 7 kap. 47 § och 8 kap. 41 § ABL.

I 7 kap. 47 § ABL anges en generell inskränkning i bolagsstämmans beslutanderätt. Där föreskrivs att bolagsstämman inte får fatta ett beslut som är ägnat att ge en otillbörlig fördel åt en aktieägare eller någon annan till nackdel för bolaget eller någon annan aktieägare. I 8 kap. 41 § första stycket ABL föreskrivs att styrelsen eller någon annan ställföreträdare för bolaget inte får företa en rättshandling eller någon annan åtgärd som är ägnad att ge en otillbörlig fördel åt en aktieägare eller någon annan till nackdel för bolaget eller någon annan aktieägare.

Generalklausulerna ska ses tillsammans med likhetsprincipen, som är en grundläggande princip inom aktiebolagsrätten och som kommer till uttryck i 4 kap. 1 § ABL där det anges att huvudregeln är att alla aktier har lika rätt i bolaget. Generalklausulerna syftar till att upprätthålla likhetsprincipen och att vara ett skydd för aktieägare mot maktmissbruk från majoritetsaktieägare. Generalklausulerna kan användas för att motverka åtgärder som formellt inte berör aktiernas lika rätt i bolaget men som reellt gynnar en aktieägare på andras bekostnad (jfr Lagberedningen i SOU 1941:9 s. 301 ff. och prop. 1973:93 s. 84).

Bestämmelser om likvidation och rätten att inte kvarstå som ägare

En princip i svensk aktiebolagsrätt är att den som äger aktier i ett bolag inte är skyldig att mot sin vilja kvarstå som ägare, såvida inte annat är bestämt i bolagsordningen eller aktieägaravtal. I överensstämmelse med detta har den eller de som äger rätt att besluta

att upplösa ett aktiebolag genom likvidation rätt att likvidera bolaget (se prop. 1975:103 s. 500 och 2000/01:150 s. 32).

En aktieägare som inte längre vill äga aktier i ett bolag kan sälja aktierna under förutsättning att rätten att överlåta aktier i bolaget inte är inskränkt. Detta kan aktieägaren göra till högst det pris som aktörer på marknaden för dessa aktier är beredda att betala. Anser aktieägaren att detta pris inte är godtagbart måste aktieägaren stanna kvar i bolaget eller verka för att bolaget upplöses genom likvidation.

Enligt 25 kap. 1 § ABL kan en bolagsstämma besluta att ett bolag ska gå i likvidation. Av 25 kap. 2 § ABL följer att det för ett sådant beslut är tillräckligt att det har biträtts av aktieägare med mer än hälften av de avgivna rösterna för det fall bolagsordningen inte föreskriver annat. Bestämmelsen innebär att en minoritet inte kan tvinga en majoritet att låta bolaget fortsätta med sin verksamhet om majoriteten är av uppfattningen att verksamheten i bolaget ska upphöra. Ett skäl för regeln är att minoritetsaktieägarna i en situation där majoritetsaktieägarna vill avveckla bolaget knappast kan ha något berättigat intresse av en fortsatt drift i bolaget (se prop. 2000/01:150 s. 32).

Ett av ändamålen med likvidationsinstitutet är att lösa meningsskiljaktigheter mellan aktieägare när andra utvägar inte står till buds (jfr rättsfallet NJA 1967 s. 313). Varken lagtexten eller motiven till bestämmelsen om likvidation ger vid handen att rätten att besluta om frivillig likvidation därutöver är villkorad i något annat avseende än att vissa föreskrifter i 25 kap. ABL av mer formell karaktär ska följas.

Enligt tidigare lagstiftning krävdes för beslut om frivillig likvidation att beslutet biträdades av två tredjedelar av avgivna röster och företrädda aktier (kvalificerad majoritet). Genom 1975 års aktiebolagslag ändrades detta och det nuvarande majoritetskravet infördes. I förarbetena till ändringen uttalades att generalklausulerna är ett mer effektivt skydd mot maktmissbruk än bestämmelser om kvalificerad majoritet (se prop. 1975:103 s. 358 f. och s. 500).

Högsta domstolen (HD) har i ett antal rättsfall behandlat förutsättningarna för inkråmsförsäljning beslutad av ägarmajoriteten i ett aktiebolag när överlåtelsen har inneburit att verksamheten i bolaget i praktiken har upphört (se rättsfallen NJA 1874 s. 101, NJA 1903 s. 19, NJA 1924 s. 186, NJA 1967 s. 313 och NJA 2000 s. 404). I rättsfallet NJA 1967 s. 313 verkar HD, till skillnad från tidigare avgöranden, ha ansett att en inkråmsförsäljning är att bedöma som en faktisk överträdelse av bolagsordningen och inte som ett beslut att faktiskt likvidera bolaget. Rättsfallet innebär en inskränkning av bolagsstämmans beslutanderätt till skydd för minoriteten. I det rättsfallet har HD hänvisat till möjligheten att likvidera bolaget för det fall inte samtliga aktieägare är överens om en försäljning. Rättsfallet NJA 2000 s. 404 gällde, till skillnad från NJA 1967 s. 313, frågan om skadeståndsskyldighet för styrelseledamöter på grund av ett beslut som utgjorde en överträdelse av bolagsordningen och som innebar en otillbörlig fördel för majoritetsägaren till nackdel för bolaget och en minoritetsägare.

Bedömning av det påstått skadeståndsgrundande agerandet

Bevisbörda och beviskrav samt något om bevisningen i detta mål

I svensk rätt råder fri bevisföring. Detta innebär att varje part är fri att åberopa vilken bevisning de vill till stöd för sin talan. I svensk rätt råder också fri bevisprövning. Det innebär att rätten är fri att värdera den bevisning som har lagts fram i målet. I sådant tvistemål som det nu är fråga om är det ofta bevisbördans placering och frågan vem som kan bevisa sin sak som är avgörande för vem som kommer att ha framgång i målet. I ett mål som detta förekommer typiskt sett inte några bevislättnader utan den som har bevisbördan ska styrka sin sak.

Av allmänna skadeståndsrättsliga principer följer att det är den som begär skadestånd som har att visa att omständigheterna är sådana att han eller hon har rätt till skadestånd. Enligt tingsrätten saknas det skäl att tillämpa några andra utgångspunkter vid prövningen av detta mål. Issidan har alltså bevisbördan för sitt påstående att Marios beslut och agerande är skadeståndsgrundande enligt ovan redovisade bestämmelser.

Parterna är i allt väsentligt överens om de faktiska omständigheterna och den händelseutveckling som förevarit gällande hur Aktys kommit att avvecklas. Marios och Farshad har i sina respektive förhör, vilket får stöd av den övriga utredningen, i många avseenden berättat samstämmigt om det yttre händelseförloppet även om deras subjektiva upplevelser, av naturliga skäl, har skiljt sig åt i flera avseenden.

Enligt tingsrätten finns det inte någon anledning att ifrågasätta någon av de utomstående vittnenas eller sakkunnigas trovärdighet. Marina Dionysious uppgifter måste, eftersom hon är gift med Marios, bedömas med viss försiktighet då hennes upplevelse av händelseförloppet måste anses vara färgat av hennes mans upplevelser. Henrik von Porat har när han gjort sina värderingar av Aktys inte inhämtat någon information från Farshad utan endast förlitat sig på uppgifter han fått från Marios. Detta måste anses vara en brist i sammanhanget.

När det gäller själva händelseutvecklingen och om vissa möten och diskussioner som förevarit mellan parterna är Ann-Sofie Freys uppgifter av intresse. Hon har varit Marios rådgivare under flera års tid. Eftersom det har framkommit att de uppgifter hon fått av Marios inte har stämts av mot Farshads syn på olika saker måste dock hennes uppgifter i vissa avseenden bedömas med försiktighet. Tingsrätten redovisar delar av hennes under huvudförhandlingen lämnade uppgifter nedan.

Ann-Sofie Frey har bland annat uppgett följande. Hon har haft uppdrag att för Region Skåne lämna rådgivning till vård- och omsorgsföretagare och i den egenskapen har hon varit i kontakt med Marios sedan år 2013 och framåt. Hon träffade Marios i slutet av maj 2017 då Marios diskuterade avveckling av ortoptistverksamheten och att han upplevde att kompanjonskapet med Farshad inte fungerade. Vid det mötet diskuterade de att Marios ville säga upp aktieägaravtalet för att han ville ha en förändring av ägarförhållandena. Hon fick uppfattningen av Marios att Marios och Farshad hade olika uppfattning om hur bolaget skulle drivas. Hon ansåg att det var viktigt att Marios ordnade med en extern professionell värdering som var neutral. Detta ordnade Marios. Det var hon som tipsade Marios att anlita Affärsmäklarna. Syftet med värderingen var att det

skulle kunna finnas en korrekt och saklig grund för hur man skulle kunna hantera en förändring så en av parterna kunde lösa ut den andre. Marios ville inte fortsätta driva bolaget under rådande förhållanden. Marios ansåg att det var han som genererade värdet medan Farshad var en "sleeping partner" som hade varit med och finansierat starten men som sedan inte var engagerad. Hon har inte uppfattat att Farshad bidragit till Aktys under år 2017 men det finns säkert olika uppfattningar kring det. Hon var med på ett ägarmöte den 8 december 2017. På detta möte förklarade Marios att han inte var beredd att fortsätta samarbetet. Det diskuterades inte några belopp beträffande utlösen av aktierna på mötet. Hon hade bilden av att Marios hade diskuterat värderingen som Affärsmäklarna hade gjort av Aktys med Farshad men den var inte på tal som någon punkt under mötet. Under mötet var Farshad öppen för lösningen att den ene skulle lösa ut den andre och påpekade att värdet på företaget skulle gälla lika för bägge parter. Hon tolkade det som att Farshad var missnöjd med att minoritetsposten värderades till 20 procent lägre än det verkliga värdet på grund av att det var en minoritetspost. Farshad bad att få diskutera enskilt med Marios. Marios berättade för henne efteråt att Farshad ville att Marios skulle höja budet. Ungefär en vecka senare ska Farshad ha återkommit och sagt att han ville ha ett bud på 2,8–3 miljoner kr. Aktieägaravtalet löpte ut i januari 2018 så det var logiskt att nästa steg var att ändra styrelsen vilket skedde vid den extra bolagsstämman i februari 2018. Under våren 2018 var det stökigt i bolaget och ett tungt år för Marios. Marios hade fullt fokus på att försöka rädda upp ekonomin i bolaget. På den ordinarie stämman i juni 2018 kom Farshad med önskemål att det skulle tillsättas en extern granskningsperson. Farshad var på revisorn och ville få ut en massa information, kanske för mycket. Revisorn avsade sig uppdraget. Hon var inte så involverad under denna tid. Hon var med på stämman i november 2018. Hon har träffat Farshad tre gånger och de har haft några distansmöten. Hon har inte stämt av några uppgifter som hon fått från Marios med Farshad. Hennes uppgift har varit att vara rådgivare till Marios. Hon har inte haft kontakt med revisorn angående varför revisorn avsade sig uppdraget. Hon vet att Farshad var upprörd och hade frågor. Hon har inte uppfattningen att revisorn hade synpunkter på hur Marios skött Aktys. Det var inte hon som föreslog att man på den extra bolagsstämman i februari 2018 skulle besluta att Marios skulle vara ensam i styrelsen. Detta var en naturlig följd av att

det inte fanns någon annan som kunde gå in i styrelsen då där måste vara en styrelseledamot och en suppleant. Detta var ett led i att ändra ägarförhållandet. Syftet var att Marios skulle ta över Aktys. Det var en logisk konsekvens att Marios inlån till Aktys med 400 000 kr skulle sänka budet på Issidans aktier med motsvarande belopp. Det var så resonemanget var. Likviditetskrisen orsakades av utdelningen som gjordes i Aktys år 2017. Det är hennes uppfattning att man inte ska göra en sådan utdelning i ett bolags så tidiga skede. Hon visste inte att Aktys likvida medel i december 2017 uppgick till 2,5 miljoner kr. Hon vet bara att Marios sa att man inte hade pengar till skatter och löner. Hon har inte sett den värdering som gjordes av Aktys per den 10 november 2017 men hon har fått innehållet i värderingen förklarad för sig. Värderingen fanns inte med vid ägarmötet i december 2017. Farshad har inte bidragit till Aktys på så sätt att bolaget genererat värde. Det var tänkt att Farshad skulle ha ansvar mot Region Skåne men sedan ville han inte ha sitt namn på några papper. Hon uppfattade Farshad som väldigt ifrågasättande. Åker man ner på ett ägarmöte och sedan skickar en konsultfaktura för att man deltagit har man inte rätt inställning. Hon har inte sett fakturan utan hon har fått veta detta av Marios. Det handlade om en faktura.

Om den faktiska händelseutvecklingen

Inledningsvis kan konstateras att Marios i egenskap av majoritetsaktieägare och sedan aktieägaravtalet med Issidan sagts upp har fattat beslut och vidtagit åtgärder i enlighet med gällande formkrav och aktiebolagsrättsliga bestämmelser som gäller när det handlat om att utesluta Farshad ur styrelsen, besluta att avveckla bolagets verksamhet och när det gäller uppsägning av vårdavtalet. Bolagsstämmans beslut att avveckla bolagets verksamhet biträdades enligt vad som föreskrivs i 25 kap. 2 § ABL av aktieägare med mer än hälften av de avgivna rösterna. Likvidationsbeslutet som fattades uppfyllde således de i ABL föreskrivna beslutskraven. Följderna av likvidationsbeslutet var formellt desamma för samtliga aktieägare.

När det gäller vad som har framkommit om den faktiska händelseutvecklingen kan följande konstateras och tingsrätten gör inledningsvis följande bedömningar i förhållande till denna.

Uppsägning av aktieägaravtalet

Marios sa i juni 2017 upp aktieägaravtalet till upphörande till årsskiftet 2017/2018. Även om parterna inte är överens om det bakomliggande syftet till varför aktieägaravtalet sades upp har det förhållandet att det inte längre funnits något aktieägaravtal mellan parterna möjliggjort för Marios efterföljande agerande. Detta då aktieägaravtalet bland annat innehöll begränsningar i fråga om möjligheten att med enkel majoritet rösta igenom beslut. Av Ann-Sofie Freys ovan redovisade uppgifter framkommer också att hon diskuterat med Marios i maj 2017 att Marios ville säga upp aktieägaravtalet för han ville ha till stånd en förändring av ägarförhållandena och att Marios olika beslut var ett led i att ändra ägarförhållande för att han skulle ta över Aktys.

Marios Dionysious första bud

Av utredningen står det vidare klart att parterna har fört diskussioner om hur de skulle avsluta sitt samarbete. Enligt vad som framkommit är det tingsrättens bedömning att de diskussioner som förevarit parterna emellan i december 2017, där Marios nämnt beloppet 2,2 miljoner kr men att han skulle återkomma, inte har avgetts i form av ett bindande anbud. Det första konkreta budet som Marios lämnade till Farshad för Issidans aktier var enligt tingsrätten i stället det bud som skickades i e-postmeddelande till Farshad kl. 20.22 den 31 december 2017, med svarsfrist samma kväll. Att på kvällen på nyårsafton lämna ett bud med en svarsfrist om endast drygt tre och en halv timme framstår i sammanhanget inte som seriöst utan ger enligt tingsrättens uppfattning snarare stöd för att Marios inte var genuint intresserad av att diskutera och finna en för båda parter godtagbar lösning.

Extra bolagsstämma den 3 februari 2018

Farshad uteslöts från Aktys styrelse vid extra bolagsstämma den 3 februari 2018. Av protokollet framkommer att Farshad invände mot dagordningen och att han motsatte sig att styrelsen skulle bestå av en styrelseledamot och suppleant, att Marios utsågs till ordinarie ledamot och att hans fru Marina Dionysiou kvarstod som suppleant.

Marios Dionysious andra bud

Marios lämnade ett nytt bud till Farshad i mars 2018. Budet han gav för Issidans aktier uppgick då till 1,8 miljoner kr. Enligt Marios uppgifter justerade han budet nedåt eftersom han då beaktade att han från sitt eget bolag hade lånat in 400 000 kr till Aktys. Att inlåningen i sig på något sätt skulle påverka Aktys egentliga värde får dock inte något stöd av utredningen.

Beslutet om avveckling av Aktys verksamhet vid extra bolagsstämma den 17 november 2018

Vid extra bolagsstämma den 17 november 2018 beslutades att Aktys skulle avvecklas. Av bilaga till protokollet har Farshad skriftligen förklarat att han motsatte sig likvidation av bolaget och han lämnade en rad förslag till lösningar, exempelvis att han själv skulle ta över VD-rollen och verksamhetsansvaret och driva företaget med lämplig anställd under två år, att Marios skulle arbeta vidare i bolaget som läkare och att de efter två år skulle se över utsikterna för att kunna driva företaget och verksamheten vidare eller inte. Vidare angav han att om majoritetsägaren skulle tvinga fram ett avslut av verksamheten skulle verksamheten i första hand gå till försäljning och lämpligt företag skulle hittas som kunde sälja verksamheten och bolaget.

Marios Dionysious uppsägning av Aktys vårdavtal och egna ansökan om nytt vårdavtal för Madion

Marios sa upp Aktys vårdavtal med Region Skåne den 25 november 2018, till upphörande den 31 augusti 2019. Verksamheten drevs vidare under uppsägningstiden. Samma dag som Aktys sa upp vårdavtalet ansökte Marios via sitt egna bolag Madion om vårdavtal med Region Skåne med angiven verksamhetsstart per den 1 september 2019. I uppsägningen under rubriken "Övriga upplysningar" angavs "Söker separat ny avtal via MaDION AB med start 190901".

I Madions egna ansökan angavs under rubriken övriga upplysningar att "Lokalen (600 kvm) har varit tidigare vårdcentral och sist har fungerat som privat ögonmottagning

som är anpassad. ... Mottagningar är moderna och utrustade med högteknologisk utrustning, för både diagnostik och åtgärder. Personalen har jobbat tillsammans i 3 år, därför stor flexibilitet och effektivitet". Marios begärde att dessa uppgifter skulle omfattas av sekretess hos Region Skåne och har lämnats ut till Farshad först efter att han fått rätt till dessa efter beslut av Kammarrätten. Någon beaktansvärd anledning till varför Marios skulle ha anledning att dessa uppgifter inte kom till eventuella konkurrenters kännedom, när han redan bedrev Aktys verksamhet i aktuella lokaler med personal som enligt ansökan skulle följa med in i Madios verksamhet, har inte framkommit.

Betydelsen av vårdavtalet

Enligt vad som framkommit står det enligt tingsrätten klart att den i Aktys bedrivna verksamheten skedde under vårdavtalet. Att detta avtal har utgjort det huvudsakliga ekonomiska värdet i bolaget får stöd bland annat av den av Mattias Lamme på PricewaterhouseCoopers (PwC) upprättade granskningsrapporten, daterad i oktober 2019, där han i sin slutsats bland annat uttalat följande.

"Uppsägningen av avtalet med Region Skåne var centralt för den verksamhet som bedrevs i bolaget och att säga upp detta innebar i praktiken ett beslut att avveckla bolagets verksamhet. Ett sådant beslut bör rimligen föregås av en analys av olika alternativ vilket bör inkludera hur värdet på verksamheten kan realiseras på bästa sätt och ta tillvara olika intressenters intressen.

Utifrån den uppfattning vi fått av bolaget under vår granskning och som vi kommenterar i detta avsnitt avseende likviditet och resultat är det vår bedömning att den finansiella situationen inte var akut vid tillfället när avtalet med Region Skåne sades upp. Den finansiella situationen bör även ha kunnat möjliggöra åtgärder för att förbättra Marios arbetsituation, som enligt redogörelsen synes vara den huvudsakliga motiveringen till att bolagets verksamhet skulle avslutas.

Om man till detta lägger utgångspunkten att värdet på en fungerande verksamhet sannolikt är högre jämfört med tillgångarna i en avvecklad verksamhet förefaller beslutet att säga upp avtalet med Region Skåne ha påverkat värdet för aktieägarna negativt."

Bolagsstämmobeslutet fattades i strid med vinstintresset i ABL och bolagsordningen

Enligt tingsrätten är det klart att innehavet av vårdavtalet var en helt grundläggande förutsättning för att kunna driva verksamheten i Aktys. Att säga upp vårdavtalet, vilket var en konsekvens av bolagsstämmobeslutet att Aktys verksamhet skulle avvecklas, innebär alltså att Aktys faktiska möjligheter att bedriva för bolaget angiven verksamhet gick förlorad.

Ett aktiebolag ska vara vinstdrivande i syfte att ge utdelning till sina ägare. Av verksamhetsbeskrivningen i Aktys bolagsordning anges att *”Bolaget skall bedriva ögonkirurgi, ögonklinik, ögonoperationer och optisk rådgivning samt förvaltning av fast och lös egendom ävensom idka därmed förenlig verksamhet”*. Genom att verksamheten undandrogs Aktys kunde bolaget inte bedriva sin verksamhet. Detta strider mot vinstintresset i ABL och bolagsordningen. Bolagsstämmobeslutet har alltså fattats i strid med vinstintresset i ABL och bolagsordningen.

Beslutet vid extra bolagsstämma den 2 oktober 2019 att Aktys skulle gå i likvidation

Den 2 oktober 2019 beslutade bolagsstämman att Aktys skulle gå i likvidation. Vid tidpunkten för huvudförhandlingen var likvidationen av Aktys ännu inte avslutad. Efter huvudförhandlingens avslutande, men innan denna dom meddelats, har det blivit klart att Issidan tillskiftats 245 451 kr i Aktys likvidation.

Övergång av verksamhet

Issidan erbjöds att förvärva Aktys inventarier till marknadsvärde men visade inget intresse för detta. Madion köpte därefter Aktys inventarier som hade värderats till 489 720 kr.

Det är ostridigt att Marios efter avvecklingen av Aktys har startat upp ögonsjukvårdsverksamhet i det av honom helägda bolaget Madion under namnet Actis. Av Marios uppgifter, vilka får stöd av övrig utredning, har det framkommit att denna verksamhet inte enbart finansieras av offentliga medel utan delvis är privatfinansierad vård samt att

verksamheten även erbjuder vissa andra behandlingar än Aktys gjorde. Enligt vad som framkommit har dock verksamhetsinriktningen i Aktys respektive Marios egna bolag som bedrivs under det snarlika namnet Actis påfallande likheter. Till detta kommer att Marios verksamhet tog över och flyttade in i Aktys lokaler och tog över Aktys telefonnummer, Marios företag förvärvade Aktys inventarier, Aktys logga används av Actis även om denna formellt inte har övertagits av Actis. Actis verksamhet startade i direkt anslutning till det att Aktys vårdavtal med Region Skåne upphörde, den offentliga vården har fortsatt remittera patienter till Marios egna bolag och av Marios uppgifter har det framkommit att bedömningen gjordes att det handlade om en övergång av verksamhet i samband med att hans egna bolag startade upp sin verksamhet, varför personalstyrkan i Aktys hade rätt till bibehållen anställning i Actis.

Vid en helhetsbedömning av samtliga omständigheter som har framkommit i denna del har utredningen alltså utvisat att Marios efter avvecklingen av Aktys har startat upp väsentligen samma slags verksamhet i sitt egna helägda bolag och att det har varit fråga om en övergång av verksamhet.

Aktys ekonomiska värde har undandragits

Att Aktys gick dåligt ekonomiskt får enligt tingsrätten inte stöd av den sammantagna utredningen i målet. Tvärtom, ger utredningen sammantaget stöd för att Aktys gick bra. Som exempel kan nämnas det meddelande som Mattias Lamme skickade till Fars-had den 8 januari 2019. Av det framkommer bland annat att Aktys gick med vinst och att likviditeten var god men att uppsägningen av vårdavtalet innebar att Aktys egentliga värde försvann. Av den granskningsrapport som Mattias Lamme därefter upprättat framkommer bland annat att lönerna i procent av omsättningen hade ökat, att försämrade nyckeltal indikerade försämrade effektivitet i organisationen och att det hade skett en extra ersättning till Marios avseende retroaktiv lön och retroaktiv pension. I rapporten anges att den retroaktiva ersättningen till Marios som enligt underlagen avsåg ersättning om totalt 280 000 kr inklusive sociala avgifter för år 2014 hade bokats upp under år 2017 men att ersättningen inte bokförts i boksluten år 2014, år 2015 eller år 2016. Om ersättningen hade varit med i bokslutet år 2016 hade Aktys fått ett negativt

fritt eget kapital med den utdelning som beslutades på bolagsstämman år 2017, vilket hade inneburit en otillåten utdelning. Vidare påtalades i rapporten att Aktys finansiella situation inte var akut vid tillfället när avtalet med Region Skåne sades upp, att det hade varit stor personalomsättning till nackdel för Aktys, att uppsägningen av vårdavtalet i praktiken inneburit ett beslut om avveckling av verksamheten och att Aktys återbetalning av samtliga ägarlån innebar en väsentlig påverkan på bolagets likviditet. I rapporten noterades också att en månads redovisning som gått åt ”fel håll” vid årsskiftet hade fått en synbar effekt som också skulle kunna vara missvisande angående Aktys ekonomi.

Av Aktys likvidators avgåenderedovisning framgår att verksamheten i Aktys haft god lönsamhet trots att bolaget varit under avveckling och att det funnits god behållning i bolagets kassa.

Sammantaget ger utredningen inte stöd för att Aktys ekonomi varit så dålig som Marios gjort gällande. Som tingsrätten även återkommer till nedan, har det framkommit att, förutom utdelningen till aktieägarna, samtliga av de övriga större ekonomiska dispositioner som lett till att Aktys likviditet försämrats föranletts av Marios egna beslut och agerande.

Även med beaktande av att Marios ostridigt var en nyckelperson i Aktys och att en person med hans bakgrund och kompetens var en förutsättning för att kunna bedriva den sjukvård som vårdavtalet innebar, är det tingsrättens uppfattning att någon annan slutsats inte kan göras än att beslutet att avveckla Aktys verksamhet och uppsägningen av vårdavtalet med efterföljande verksamhetsövergång till Marios egna bolag innebar att Aktys förlorade möjligheten att fortsätta sin verksamhet.

Skadeståndsskyldighet föreligger för Marios Dionysiou

Enligt 29 kap. 1 § ABL ska en styrelseledamot ersätta skada som åsamkas en aktieägare när ledamoten vid fullgörandet av sitt uppdrag överträtt ABL, tillämplig lag om årsredovisning eller bolagsordningen. Det följer också av 8 kap. 41 § ABL att styrelsen

eller någon annan ställföreträdare inte får företa en rättshandling eller någon annan åtgärd som är ägnad att ge otillbörlig fördel åt en aktieägare eller någon annan till nackdel för bolaget eller någon annan aktieägare. En ställföreträdare får inte heller följa en anvisning av bolagsstämman eller något annat bolagsorgan, om anvisningen inte gäller därför att den strider mot ABL, tillämplig lag om årsredovisning eller bolagsordningen.

Det likvidationsbeslut som bolagsstämman i Aktys fattade resulterade i sig inte i någon överföring av ekonomiska värden till aktiemajoriteten, det vill säga Marios, till nackdel för Issidan. Enligt tingsrätten har dock de ifrågavarande besluten som föregått det beslutet varit ett led i ett förfarande som har lett till en situation av det slag som generalklausulen tar sikte på.

I rättsfallet NJA 2000 s. 404 har HD kommit fram till att styrelseledamöter var skadeståndsskyldiga för den skada som åsamkats minoritetsägarna i ett aktiebolag sedan styrelsen beslutade att flytta över all verksamhet till ett annat bolag som i sin helhet ägdes av majoritetsägaren. Högsta domstolen ansåg att beslutet var ägnat att ge en otillbörlig fördel för majoritetsägaren till nackdel för minoritetsägaren. Enligt tingsrätten liknar det den situation som föreligger i förevarande mål.

Enligt tingsrättens bedömning måste samtliga de åtgärder som Marios har vidtagit, från den tidpunkt han sa upp aktieägaravtalet till dess att ansökan om likvidation gjordes, ses och beaktas i ett sammanhang. Sett i ett sammanhang kan någon annan slutsats inte göras än att dessa åtgärder, av Issidan benämnda ”*de skadegörande handlingarna*” och som redovisas ovan under avsnittet *Parternas rättsliga grunder*, har utgjort ett led i något som kan beskrivas som en planerad likvidation av bolaget och överföring av verksamheten till Marios egna bolag.

Enligt Affärsmäklarnas värdering av Aktys daterad den 13 november 2017 har Aktys haft ett indikativt värde, baserat på ett genomsnitt av rörelseresultatet bedömts att per den 10 november 2017, för 100 procent av bolaget om ca 7 miljoner kr. Två år senare

har Marios, genom det ovan konstaterade agerandet, kommit att överta Aktys verksamhet till en kostnad om avvecklingsvärdet på inventarierna. Överföringen av värdena från Aktys till Marios egna bolag Madion har enligt tingsrättens bedömning varit otillbörligt och medfört en otillbörlig ekonomisk fördel åt Marios som majoritetsägare till nackdel för Issidan som minoritetsägare.

Mot denna bakgrund är det tingsrättens bedömning att det förhållandet att det formellt sett är bolagsstämman, där Marios var den ende majoritetsaktieägaren, som fattat beslutet att godkänna styrelsens förslag att avveckla Aktys verksamhet, följt av att Marios därefter sagt upp vårdavtalet, saknar betydelse. Detta eftersom det är styrelsen, det vill säga Marios ensam, som varit drivande och i realiteten bestämmande när det gäller att förbereda och lägga fram förslagen till bolagsstämman. I en sådan här situation kan Marios inte undkomma ansvar med hänvisning till lydnadsplikten mot bolagsstämman.

Enligt tingsrätten har Marios beslut och åtgärder i praktiken lett till att Aktys undandragits sitt ekonomiska värde. Detta har lett till skada för Issidan vars aktier förlorade i värde och i princip skulle komma att bli omöjliga att avyttra. Samtidigt har det varit otillbörligt genom att Aktys ekonomiska värden, jämte bl.a. personal och lokaler övertagits av Marios egna bolag genom den aktuella verksamhetsövergången.

Uppsägningen av aktieägaravtalet har utgjort en förutsättning för Marios fortsatta agerande eftersom aktieägaravtalet innehöll begränsningar i fråga om möjligheten att med enkel majoritet rösta igenom beslut. En styrelseledamot ska iakttä den omsorg som krävs av en syssloman i allmänhet. Vid denna bedömning används, i nu förekommande fall, framförallt ABL:s, relevant årsredovisningslags och bolagsordningens regler som måttstockar men även andra lagar eller rättsliga föreskrifter enligt vilka styrelseledamöter ålagts plikter gentemot bolaget som kan påverka bedömningen, bland annat den vård- och lojalitetsplikt som följer med uppdraget. Bedömningen kan göras att ett bolags företrädare kan ha agerat oaktsamt även om lag, bolagsordning och instruktioner från överordnat organ följts (C. Svernlöv, a.a., s. 67).

Enligt tingsrätten kan Marios agerande, mot bakgrund av hela händelseförloppet sett i sitt sammanhang och det förhållandet att han varit väl införstådd med att hans beslut och åtgärder skett i strid med minoritetsaktieägarens vilja, inte ses på annat sätt än att Marios har varit väl införstådd med risken för skada. Han har vid flera tillfällen aktivt valt att agera i egen sak i stället för att försöka förekomma skadan. Vid en helhetsbedömning av vad som har framkommit är det tingsrättens uppfattning att det har varit fråga om ett medvetet och planerat agerande från Marios sida och att han alltså agerat med uppsåt väl införstådd med vilka konsekvenser hans agerande skulle medföra.

Mot denna bakgrund är Marios därmed i och för sig skadeståndsskyldig för den skada som åsamkats Issidan i egenskap av minoritetsägare.

Marios har gjort gällande att han haft ett berättigat intresse av att inte tvingas fortsätta med verksamheten i Aktys utan i stället få till stånd en avveckling av Aktys och en upplösning genom likvidation.

Utifrån utredningen i målet är det tingsrättens uppfattning att annat inte har framkommit än att parternas avsikt hela tiden var att Farshad skulle hjälpa Marios att få igång en verksamhet som Marios sedan skulle driva. Enligt vad som framkommit har Farshad, i motsats till vad Marios menat, lämnat stöd till verksamheten och visat på engagemang i den bedrivna verksamheten.

När det gäller vad som framkommit om Marios arbetssituation har både Marios och Farshad berättat att Marios arbetade mycket. Ingen har ifrågasatt att Marios haft en arbetstyngd arbetssituation men utredningen ger inte stöd för att det ska ha varit Farshad som orsakat denna utan denna har Marios själv haft ansvar för i sin egenskap av verksamhetschef. Även om Marios uppgett att han var besviken över att Farshad inte deltog mer aktivt i Aktys framgår det av den övriga utredningen, främst av den i målet åberopade e-postkorrespondensen mellan parterna, att Farshad kommit med konkreta förslag för hur de skulle kunna ordna en bättre arbetssituation för Marios, bland annat genom anlitan av stafettläkare och genom att utbilda den anställde Jonas Alexandersson till

att bli verksamhetschef. Även om det går att ha olika uppfattningar i dessa frågor framgår det enligt tingsrätten tydligt av Marios och Farshads e-postkorrespondens att Marios var irriterad på Farshad och av uppfattningen att Farshad inte skulle lägga sig i den operativa verksamheten eller ens att Farshad på egen hand skulle ställa frågor till andra angående bolagets ekonomi. Att Farshad, så som Marios gjort gällande, inte ska ha fullgjort sin del av vad som var syftet med parternas samarbete får således inte stöd av utredningen i målet.

Det har framkommit att det har funnits vissa verksamhetsrelaterade problem, exempelvis personalmotsättningar och att ortoptistverksamheten fick läggas ned. Men, som tingsrätten konstaterat ovan, kan ingen annan slutsats göras än att Aktys i grunden var en vinstdrivande verksamhet.

Av utredningen har det inte heller framkommit något som ger stöd för att Marios och Farshad hade svåra och oöverbärliga samarbetsproblem. I stället har det enligt tingsrätten framkommit att Farshad har engagerat sig i Aktys. Vidare har Farshad erbjudit sig att, precis som Marios gjorde, låna in pengar till Aktys i samband med att det uppkom likviditetsbrist i Aktys i början av år 2018.

Aktys har enligt vad som framkommit gått med vinst varje år och bolaget har enligt utredningen haft en god och välordnad ekonomi. Den likviditetskris som uppkom i början av år 2018 har enligt vad som framkommit till stor del orsakats av Marios själv, bland annat i form av återbetalning av samtliga ägarlån trots att de inte var förfallna till betalning. Det står vidare enligt tingsrätten klart att bolaget inte har varit insolvent under tid varom nu är fråga.

Det har enligt tingsrätten inte framkommit något innebärande en slutsats att Marios och Farshad inte skulle ha kunnat hitta alternativa vägar för att avsluta samarbetet än på det sätt som skedde. Farshad har inte heller motsatt sig att Issidan skulle bli utköpt ur Aktys men han önskade en förhandling om till vilket belopp utköp skulle ske.

Vid en sammantagen bedömning av vad som framkommit har Marios inte på de skäl han anfört, varken var och en för sig eller sammantagna, haft något sakligt skäl att agera på sätt som skett, nämligen genom att utestänga Farshad från inflytande i Aktys och därefter utan adekvat ersättning till Issidan flytta över Aktys verksamhet till ett eget bolag. Han har alltså inte, mot bakgrund av händelseutvecklingen i detta fall, haft ett berättigat intresse av att avveckla verksamheten i Aktys på det sätt som skett.

Beräkningen av skadan

Issidan har gjort gällande att skadan har orsakats genom undandragandet av verksamheten och att skadan uppgår till skillnaden mellan aktiernas värde före det att vårdavtalet sades upp och bolagets värde i dag. Skadan har enligt Issidan uppgått till 2,3 miljoner kr med avdrag för vad som erhålls i likvidationen.

De värderingsunderlag som har åberopats i målet, och där bedömningarna av Aktys sammanlagda värde vid olika tidpunkter har gjorts är inte ifrågasatta av parterna i sig. Däremot är parterna inte överens om hur värderingen av minoritetsaktieposten ska beräknas samt hur den värdeminskning som kommit att bli ett resultat av hela händelseförloppet ska beaktas.

Att beräkna skadan utifrån Aktys värde efter att bolagets vårdavtal sagts upp framstår mot bakgrund av att den åtgärden utgjort en av de slutliga dispositionerna inom ramen för ett under längre tid planerat händelseförlopp inte vara i linje med skadeståndsinstitutets preventiva och reparativa syften. Att närmare beräkna skadan i detta fall försvåras av att det i någon mån inte går att fastställa vad värdet skulle ha varit om samtliga de skadebringande åtgärderna inte hade vidtagits. Skadan måste dock kunna bestämmas till ett visst belopp i pengar och där detta vållar svårigheter har rätten möjlighet att enligt 35 kap. 5 § rättegångsbalken uppskatta skadan till ett skäligt belopp. Tingsrätten anser att det är denna metod som bör användas i detta fall.

Av Affärsmäklarnas värdering av Aktys per den 10 november 2017 bedömde Henrik von Porat att det indikativa värdet för 100 procent av Aktys uppgick till ca 7 miljoner

kr. Issidans minoritetspost om 40 procent bedömdes uppgå till 2,2–2,3 miljoner kr. I slutsatsen anges att ”*Vid en värdering av en minoritetspost skall värdet dock nedjusteras med 20 % vilket innebär att värdet för aktieposten om 40 % är: 2,2 Mkr–2,3 Mkr.*” för det fall nedjusteringen inte hade gjorts hade 40 procent av aktieposten alltså betingat ett värde om 2,8 miljoner kr.

Henrik von Porat har i förhör förklarat varför han bedömt att värdet av minoritetsposten skulle justeras ned med 20 procent. Han har därvid förklarat att det förhållandet att man har kontrollen över bolaget kan ha en del fördelar för styrningen av detta. Även andra avgörande frågor kring ägande och motsvarande gör att en majoritetspost alltid har ett högre pris och en minoritetspost alltid har ett lägre pris. Han har vidare förklarat att till skillnad från en aktiepost som handlas på börsen finns det i ett sådant här fall ofta inga andra köpare som är intresserade än de andra ägarna och de kommer då i ett beroendeförhållande som gör att man tar risker med sin investering.

Enligt vad som framkommit av utredningen, bland annat i de e-postmeddelanden som Marios skickat till Farshad i december 2017, i tiden efter ägarmötet den 8 december 2017, visste Marios att Farshad ansåg att värdet av Issidans aktiepost var högre och att han ville ha ett högre bud från Marios. Enligt Ann-Louise Frey ska Farshad ha begärt ett belopp om 2,8–3 miljoner kr för Issidans aktiepost, vilket alltså motsvarar 40 procent av bolagets totala värde vid värderingstidpunkten.

Enligt tingsrätten kan det finnas fog för att göra skillnad på när det gäller värderingen av en minoritetsaktiepost för det fall den ska säljas till den andre ende majoritetsägaren av bolaget till skillnad från om den hade kommit att säljas till en utomstående person. Minoritetsaktieposten måste rimligen betinga ett högre värde för Marios i egenskap av den ende majoritetsägaren än för en utomstående köpare av aktieposten eftersom Marios i och med förvärvet av Issidans aktiepost skulle komma att bli ägare av Aktys till 100 procent. Detta resonemang får också stöd av vad som angetts i Affärsmäklarnas värdering om att marknadsvärdet kan skilja sig betydligt från de teoretiska värderings-

modellerna. I den anges bland annat följande angående vad en marknadsvärdering innebär ”*Bolaget verksamheten är givetvis värt det som en köpare är villig att betala och det en säljare kan acceptera att sälja det för, varken mer eller mindre. Därmed kan företags marknadsvärde skilja sig betydligt från vad värderaren har kommit fram till i de teoretiska värderingsmodellerna. En tillgång kan för en person ha ett värde och för en annan person ett helt annat värde, beroende på vilken nytta personen har av tillgången. Vid försäljning av företag handlar det om att hitta en köpare som upplever företaget som värdefullt. Det finns många olika metoder att värderingsmässigt komma fram till detta*”. Enligt tingsrättens sätt att se det skulle Marios ha större nytta av minoritetsaktieposten än en utomstående köpare skulle ha av den. Att majoritetsaktieägaren i den ifrågavarande situationen skulle tillerkännas en slags ”rabatt” vid förvärv av hela minoritetsaktieposten framstår i sammanhanget som främmande.

Enligt tingsrättens bedömning har alltså Farshad haft fog för att han ville förhandla om priset för Issidans aktiepost och för att han inte var beredd att i det läget acceptera att sälja Issidans aktier till Marios för 2,2 miljoner kr.

Affärsmäklarna, Henrik von Porat, anlitas sedan av Marios på nytt för att värdera Aktys. Av värderingsrapporten daterad den 21 november 2019 framkommer att värderingen gjorts bakåt i tiden, värderingstidpunkten av bolaget var den 17 november 2018. Henrik von Porat har berättat att han gick till väga på samma sätt som vid den föregående värderingen och att han då uppdaterade sig med det som skett i bolaget sedan den förra värderingen. I denna värdering åsattes 100 procent av Aktys ett indikativt värde om 5,3 miljoner kr. Vidare värderade han minoritetsaktieposten om 40 procent till 1,6–1,7 miljoner kr. Även vid denna värdering nedjusterades värdet av minoritetsposten med 20 procent. För det fall någon nedjustering inte hade skett hade alltså aktieposten i stället kommit att ha haft ett värde om ca 2,1 miljoner kr.

Henrik von Porat har förklarat att det var två faktorer som ledde till att bolaget nu kom att värderas till ett lägre belopp. Dels var det senaste resultatet sämre än vad som hade

kunnat förväntas vilket drar ner det grundläggande värdet, dels hade bolaget gjort utskiftningar av likvida medel. Ägarlån hade reglerats vilket hade lett till att kvarvarande likvida medel minskat varför nettovärdet sjunkit. I värderingen hade han även lagt till följande ”Disclaimer”.

- *”Ovanstående värdering är baserad på att företaget har en sk **ongoing business** med en förväntan om att den framtida verksamheten i stort skall kunna bedrivas på ett likartat sätt.*
- *Skulle förutsättningarna förändras avsevärt, (t.ex. se nedan) är ovanstående värdering **inte korrekt***
 - *att en nyckelmedarbetare slutar,*
 - *att ett nödvändigt tillstånd dras in,*
 - *att skattevillkoren för välfärdsföretag dramatiskt förändras*
 - *annan större förändring.*
- *En värdering där dessa förutsättningar förändrats dramatiskt, och verksamheten i princip blivit omöjlig att driva vidare på ett sunt affärsmässigt sätt skulle ge en värdering baserad på enbart Bolagets balansräkning.*
- *En sådan värdering innebär att Bolagets indikativa värde för 100 % av Bolaget är **ca 0,8 Mkr** och att en post om 40 % av Bolaget därmed är värd **ca 0,3 – 0,4 msek.**”*

Henrik von Porat har vidare förklarat att eftersom han fick uppgifter från uppdragsgivaren att det fanns möjliga framtida problem ville han med denna ”disclaimer” ta höjd för dem. Enligt hans uppfattning var Marios en nyckelmedarbetare i Aktys. För ett ongoing-business-resonemang skulle ägarna, för det fall Marios valde att avsluta sin anställning i Aktys, behöva hitta en ersättare som kunde driva bolaget på samma sätt. I detta fall behövdes även en del formell kompetens vilket han bedömde inte var helt enkelt. Att Aktys vårdavtal var uppsagt hade också betydelse eftersom bolaget utan vårdavtalet inte skulle kunna bedriva samma verksamhet. Detta skulle påverka värdet dramatiskt. För det fall vårdavtalet var uppsagt och om Marios hade sagt upp sig hade det bara funnits kvar att värdera ett bolag utan faktisk verksamhet men med vissa tillgångar som behövde avyttras. Han bedömde då att värdet skulle vara ca 800 000 kr

och värdet för minoritetsposten runt 350 000–400 000 kr, eventuellt lägre beroende på vilka kostnader bolaget hade kvar för exempelvis hyra och personal med uppsägnings-tid. I sin värdering åsatte han inte varumärket Aktys något värde då han ansåg att det inte hade något egentligt värde men enligt hans uppfattning är det en fördel att använda det och enligt honom skulle det kunna vara värt ca 50 000 kr. Om någon ansåg sig ha drabbats av skada till följd av skadegörande handling i november 2018 har han bedömt att det är denna senare värderingen, till det lägre beloppet, som är relevant för beräkningen av skadan. En minoritetsägare får räkna med att dess aktiepost justeras ned med 20 procent. Man får räkna med att en sådan aktiepost är mindre värd än om man är majoritetsägare i den mån det finns en marknad där den går att sälja. När han gjorde den andra värderingen av bolaget hade han via Marios fått veta att ägarnas önskan var att inte driva bolaget vidare tillsammans och att de behövde en värdering för att den ena ägaren skulle kunna köpa ut den andre. När han gjorde den andra värderingen som var bakåtblickande hade han fått veta att Marios tydligt hade markerat att denne inte skulle driva Aktys vidare, det vill säga denne som tillgång och operativ ledare skulle inte finnas kvar i bolaget, därav att han tog in ”disclaimern”. Ett bolag som i princip är tomt värderas i princip till bolagets ”slaktvärde”. När han värderade bolaget till 5,3 miljoner kr tog han inte hänsyn till det utan då beaktade han bara att bolaget hade gjort av med kunder och hade minskat sina likvida medel. Han bedömde att Aktys lokaler var ”ok” men han upplevde att det säkert fanns möjlighet att hitta likvärdiga eller bättre lokaler. Det var givetvis en fördel om man kunde sitta kvar i befintliga lokaler. Han bedömde att lokalerna var anpassade för Aktys verksamhet. Han såg att det fanns en operations-sal. Han bedömer att han tog höjd för det som fanns i lokalerna när han gjorde sin värdering.

Marios sa upp Aktys vårdavtal med Region Skåne den 25 november 2018 till upphörande den 31 augusti 2019. Bolagsstämman beslutade att avveckla Aktys verksamhet den 17 november 2018. När det gäller frågan om vilken tidpunkt som ska ligga till grund för beräkningen av skadan är det tingsrättens uppfattning att det måste beaktas att dessa handlingar har ingått i ett större händelseförlopp, som inleddes redan när Marios i juni 2017 sa upp aktieägaravtalet till upphörande årsskiftet 2017/2018, med det

övergripande syftet att överföra verksamheten till Madion. Enligt tingsrätten ger därför inte den tillbakablickande värdering av Aktys som Marios beställt per november 2018, det vill säga från och med tidpunkten då beslut om avveckling fattades och vårdavtalet sades upp, en rättvisande bild för att ensam ligga till grund för bedömningen vid beräkningen av Issidans skada.

De skadegörande åtgärderna har pågått under en längre tid och samtliga åtgärder, förutom den aktieutdelning som gjordes till båda delägarna, har beslutats och vidtagits av Marios ensam och i vissa fall i strid med minoritetsaktieägarens uttryckliga vilja.

Efter att aktieägaravtalet hade upphört att gälla kom Issidans inflytande i bolaget helt klart att begränsas. Bolagets utveckling och ekonomiska situation kontrollerades därefter av Marios ensam. Marios valde att för år 2018 och 2019 ta ut högre lön, även retroaktivt, vilken innebar en lönekostnad som tidigare år inte hade redovisats som en kostnad i bolaget. Det har inte framkommit någon rimlig förklaring till varför Marios valde att låta Aktys betala tillbaka ägarlånen till fullo, trots att lånen inte hade förfallit till betalning, för att strax därefter från sitt egna bolag låna in likvida medel i bolaget igen. Att räntan var högre i de ursprungliga ägarlånen hade givetvis kunnat omregleras på annat sätt. Det har inte heller framkommit hur det förhållande att Marios från sitt egna bolag lånade in pengar i Aktys ska ha påverkat värdet av Aktys i negativ riktning på det sätt han menat när han lämnade sitt andra bud om köp av Issidans aktier. Marios uppsägning av vårdavtalet med Region Skåne samma dag som han ansökte om nytt vårdavtal för sitt egna bolag ledde till att Aktys ekonomiska värde undandrog aktieägarna.

Mot bakgrund av de ovan nämnda händelserna går det enligt tingsrätten svårigen att bestämma vilken exakt tidpunkt som ska läggas till grund för beräkningen av skadan samt att fastställa exakt vad Issidans minoritetspost vid i förekommande fall aktuella tidpunkter ska värderas till. Vid en skönsmässig bedömning av skadans storlek är det tingsrättens uppfattning att det mot bakgrund av utredningen sammantagen och med

beaktande av det belopp som Issidan erhållit i utdelningslikvid att det av Issidan nu yrkade beloppet i vart fall inte är för lågt. Det finns således förutsättningar för att bifalla Issidans skadeståndsyrkande fullt ut.

Tingsrätten har dock också att bedöma Marios invändningar att Issidan inte har begränsat sin skada, att Issidans skadestånd ska jämkas på grund av medvållande och betydelsen av att bolagsstämmans beslut inte klandrats.

Frågan om begränsning av skadan eller jämkning på grund av medvållande

Mot bakgrund av vad som har framkommit i målet är det tingsrättens bedömning att Farshad har deltagit i Aktys utveckling på det sätt man inledningsvis hade bestämt och därtill har utredningen utvisat att han vid flera tillfällen erbjudit sina tjänster men att dessa snarare avfärdats av Marios i stället för att uppmuntras. Det har alltså inte framkommit att Farshad försummat sina åtaganden att delta i Aktys utveckling innebärande att Issidan av det skälet inte ska ha ansetts begränsa sin skada.

De diskussioner som förevarit mellan parterna angående möjligheten för någondera parten att köpa ut den andres aktiepost ledde som framgått ovan inte till några konkreta resultat. Mot bakgrund av utredningen synes den största orsaken till detta vara att parterna inte var överens om till vilket belopp Issidans minoritetsaktiepost skulle värderas.

Tingsrätten har i avsnittet ovan kommit fram till att de värderingar Marios lagt till grund för sina diskussioner om utköp kan ifrågasättas, eller i vart fall, bedömas annorlunda för det fall minoritetsaktieposten skulle säljas till majoritetsägaren Marios jämfört med om den skulle säljas till annan utomstående person. Det förhållande att Farshad efterfrågat diskussioner och förhandlingar och inte direkt godtagit Marios bud kan enligt tingsrätten inte läggas till grund för en bedömning att Issidan inte har begränsat sin skada. Det har även framkommit att Farshad har föreslagit andra alternativ, såsom att Marios under en period arbetade kvar i bolaget och att Issidan därefter skulle komma att ta över hela verksamheten.

Det har inte framkommit att parterna sinsemellan diskuterat möjligheten att avyttra Issidans aktier till tredje man. Att denna diskussion inte förevarit framstår dock i sammanhanget inte som anmärkningsvärt då parterna fortfarande befunnit sig i förhandlingsstadiet gällande utköp av varandra i samband med att Farshad vid den extra bolagsstämman uteslöts ur styrelsen. Mot bakgrund av den fortsatta händelseutvecklingen kan en avyttring av aktieposten till tredje man dessutom inte ha framstått som ett möjligt alternativ.

Vid en helhetsbedömning av vad som framkommit i målet är det tingsrättens bedömning att Issidan inte har haft någon konkret möjlighet att kunna begränsa sin skada. Inte heller föranleder några av de invändningar som Marios gjort som går ut på att han ska ha haft ett berättigat intresse av att inte fortsätta verksamheten i Aktys till att skadeståndsskyldigheten av den anledningen ska jämkas eller falla bort. Det finns inte heller stöd i utredningen för en slutsats att Issidan varit medvållande på sätt innebärande att skadeståndsskyldigheten av den anledningen ska jämkas.

Betydelsen av att klandertalan inte väckts mot bolagsstämmans beslut

Marios har anfört att Issidan hade kunnat klandra det stämmobeslut som Issidan menar har tagits i strid med generalklausulen i ABL och att följden av att beslutet inte klandrats, om det tagits i strid med ABL, är att det blivit giltigt. Eftersom beslutet, till följd av det inte klandrats, blivit giltigt föreligger enligt Marios talan inte någon skadeståndsskyldighet.

Bolagsstämman är aktiebolagets högsta beslutande organ. Hur stämman får fatta beslut och vilka beslut stämman får fatta är reglerat i ABL. Klanderinstitutet innebär en möjlighet för aktieägare att klandra de beslut som stämman fattat när de är felaktiga till sitt innehåll eller inte har tillkommit på rätt sätt. När det gäller klanderinstitutet inskränks dock aktieägarnas skydd av det förhållande att styrelsen som huvudregel inte är förhindrad att verkställa ett beslut enbart av den anledningen att beslutet är klanderbart eller att en klandertalan väckts. Aktieägare och annan tredje man är oförhindrade såväl

av beviljad ansvarsfrihet som av de särskilda preskriptionsreglerna i 29 kap. ABL att söka ersättning för skada som tillfogats genom överträdelser av ABL, tillämplig lag om årsredovisning eller bolagsordningen (C. Svernlöv, a.a., s. 73). Styrelsebeslut kan inte klandras (C. Bergström och P. Samuelsson, Aktiebolagets grundproblem, JUNO version 5, s. 141). Just det förhållande att styrelsen i ett bolag, jämlikt 29 kap. 1 § ABL kan komma att åläggas ett skadeståndsansvar, kan vara ett incitament för styrelsen att avvakta verkställighet av beslut som skulle kunna upphävas eller ändras genom en klanderprocess.

Beslutet att avveckla Aktys verksamhet och att säga upp vårdavtalet har kunnat beslutas och verkställas av Marios i egenskap av majoritetsaktieägare på bolagsstämma och i egenskap av styrelseledamot även om Issidan hade klandrat något eller några av de i målet aktuella stämmobesluten. Beslutet att avveckla Aktys fattades av bolagsstämman den 17 november 2018 och uppsägningen av vårdavtalet undertecknades av Marios den 25 november 2018. En klandertalan hade alltså inte kunnat förhindra eller göra den aktuella uppsägningen i förhållande till utomstående avtalspart ogiltig. Farshad har dock vid samtliga bolagsstämmor varom är fråga i detta mål, reserverat sig och förklarat att han inte delar majoritetsägarens uppfattning. Dessa förhållanden har alltså stått klara för Marios som trots detta, i egenskap av styrelseledamot genomfört stämmans beslut.

Enligt tingsrättens mening utgör det förhållandet att Issidan inte klandrat bolagsstämmans beslut inte att skadeståndsskyldighet inte föreligger för Marios.

Käromålet ska bifallas och Marios Dionysiou ska ersätta Issidan AB för rättegångskostnader

Käromålet ska bifallas fullt ut

Mot bakgrund av tingsrättens bedömningar ovan ska alltså Marios åläggas skadeståndsskyldighet gentemot Issidan med av Issidan yrkat belopp. Skadeståndstalan mot Marios ska följaktligen bifallas fullt ut. Vid denna utgång ska Marios ersätta Issidans rättegångskostnader.

Issidan AB:s rättegångskostnader

Issidan har begärt ersättning för rättegångskostnader med 1 175 073 kr. Av beloppet utgör 869 400 kr arbete (avseende 403 timmar), 1 891 kr reskostnader (två resor till Malmö tur och retur), 5 282 kr utlägg (avgift stämningsansökan och hotell), 50 000 kr eget arbete för Farshad (avseende 100 timmar), 31 150 kr för ersättning till Mattias Lamme (avseende 7 timmars arbete) samt mervärdesskatt på momspliktigt belopp med 217 350 kr. Issidan har upplyst att Issidan inte är momspliktigt varför mervärdesskatt ska utgå på ombudsarvodet.

Marios Dionysious synpunkter på Issidan AB:s begärda rättegångskostnader

Marios har efter huvudförhandlingen yttrat sig över Issidans rättegångskostnader och anfört i huvudsak följande. Issidans kostnader är inte skäliga. Issidan har begärt ersättning för ombudskostnad med 860 400 kr exklusive mervärdesskatt. Marios kan inte vitsorda detta belopp utan överlåter åt rätten att bedöma skäligheten. I denna bedömning bör tingsrätten fästa avseende vid följande. Issidans ombudskostnader är betydligt högre än Marios. Enligt Marios uppfattning saknas det anledning till att Issidans ombudskostnader blivit högre än Marios. Det har i målet inte förekommit några särskilda utredningsbehov för Issidan som inte belastat Marios på motsatt sätt. Omfattningen av parternas argumentation och bevisning har dessutom i allt väsentligt varit lika omfattande. Issidan kräver därtill ersättning för eget arbete utfört av Farshad med 100 timmar. Marios kan inte vitsorda att Farshad lagt ner 100 timmars arbete på tvisten. Eftersom det påstådda arbetet inte är specificerat saknar Marios möjlighet att bedöma skäligheten. Marios kan dock konstatera att den bevisning som Issidan fört i målet inte krävt särskilda utrednings- eller sammanställningsåtgärder för Issidans del. Denna del av Issidans processföring kan därför inte ha triggat något omfattande arbete för Farshad. Marios kan därför inte vidgå att det varit nödvändigt för Farshad att lägga 100 timmar på tvisten. Det kan noteras att även Marios lagt mycket tid på tvisten men inte bedömt detta som nödvändiga utredningsåtgärder och han har därför inte yrkat ersättning för arbetet.

Issidan kräver vidare ersättning för inställande av Mattias Lamme från PwC med 31 150 kr exklusive mervärdesskatt, det vill säga 38 937,50 kr inklusive mervärdesskatt. Detta belopp kan inte vitsordas av Marios. Arvodet avser enbart Mattias Lammes arbete inför och under huvudförhandlingen. Mattias Lamme har redan tidigare fått betalt för arbetet med sin granskningsrapport. Som framgår av Mattias Lammes specifikation har han lagt 7 timmars arbete för att läsa in sig på sin egen rapport, förbereda sig för förhandling och inställa sig till denna. Detta är inte en rimlig tidsåtgång för att vittna om sin egen granskningsrapport. Som framgår har Mattias Lamme debiterat en timme för samtal med MAQS Advokatbyrå. Det stämmer att MAQS Advokatbyrå haft samtal med Mattias Lamme den aktuella dagen men samtalet varade i drygt 20 minuter. Vid samtalet framgick att Mattias Lamme inte var inläst på rapporten, detta trots att det enligt kostnadsspecifikationen framgår att han dagen före hade haft en genomgång av rapporten och samtal med motpartsombudet. Detta visar att Mattias Lammes kostnader inte är rimliga eller skäliga.

För det fall Issidan, mot Marios bestridande, skulle ha någon framgång i tvisten ska tingsrätten bedöma fördelningen av ansvaret för rättegångskostnaderna. Tingsrätten ska härvid beakta i vilken omfattning Issidan haft framgång med sitt yrkande. Issidan har först vid huvudförhandlingen justerat ner sitt yrkande, trots att det sedan länge varit känt för bolaget att likvidationen skulle resultera i ett överskott. Enligt Marios uppfattning ska tingsrätten också beakta att Issidan lagt en felaktig, och högre, värdering till grund för sin påstådda skada. Eftersom värderingstidpunkten rätteligen ska vara i november 2018 kommer ett eventuellt skadestånd till Issidan att vara väsentligt lägre än det yrkade beloppet. Att Issidan valt en felaktig värderingstidpunkt har inneburit att Marios för egen del behövt inhämta en ny värderingsrapport. Dessa omständigheter ska beaktas vid fördelningen av ansvaret för kostnaderna.

Issidan AB:s bemötande

Issidan har bemött Marios yttrande enligt följande. Det saknas skäl att frångå rättegångsbalkens huvudregel om rättegångskostnadernas fördelning om Issidans talan vinner bifall. Vid den muntliga förberedelsen har Issidan klargjort att yrkat belopp skulle

justeras med utfallet i likvidationen. Vid tidpunkten för huvudförhandlingen var likvidationen ännu inte avslutad och justering skedde med ett preliminärt belopp. Den gjorda justeringen har inte haft någon betydelse för nedlagd tid i målet.

Vardera parten presenterar sin bevisning. Issidan har inte förmått Marios, vare sig direkt eller indirekt, att inhämta en ny värdering avseende år 2018. Det har stått Issidan fritt att återropa den bevisning som bolaget önskat. Vad som är korrekt värderingstidpunkt är en fråga för rätten att avgöra.

Issidan ifrågasätter inte att Mattias Lamme har lagt ned angiven tid. Oberoende av tidigare ersättning för upprättande av granskningsrapporten, är rimligt att tid medges för genomgång av omständigheterna inför tingsrättens sakkunnigförhör. I angiven tid ingår webbmöte och viss korrespondens med Issidan, längre telefonsamtal med Marios ombud, liksom inställelse vid huvudförhandlingen.

Kostnad för parts eget arbete samt tidsspillan är en rättegångskostnad. Farshad har måst lägga ned omfattande arbete med att ta fram underlag beträffande parternas kontakter och Aktys, det vill säga omständigheter av direkt relevans för målet. Därtill har avstämning löpande behövt göras med Farshad avseende riktigheten av det som påstås av Marios. Farshad har här till närvarat vid muntlig förberedelse och huvudförhandling. Farshads rätt till ersättning för eget arbete är inte beroende av Marios eventuella begäran i den delen.

Tingsrättens bedömning

Enligt 18 kap. 8 § rättegångsbalken ska ersättning för rättegångskostnader fullt ut motsvara kostnaden för rättegångens förberedande och talans utförande jämte arvode till ombud eller biträde, såvitt kostnaden varit skäligen påkallad för tillvaratagande av partens rätt. Ersättning ska även utgå för partens arbete och tidsspillan i anledning av rättegången.

Av motiven till bestämmelsen framgår att i vilken mån förberedande åtgärder varit skäligen påkallade för rättegången ska bedömas efter omständigheterna. Avgörande är

då om parten vid tidpunkten för vidtagande av den åtgärd som föranlett kostnaden har haft skäl att anse åtgärden som behövlig (se NJA II 1943 s. 235). Regeln i 18 kap. 8 § rättegångsbalken innebär att en part endast ska få ersättning för kostnader som parten faktiskt haft med anledning av processen. Syftet med bestämmelsen är bland annat att den vinnande parten ska försättas i samma ekonomiska läge som innan processen inleddes (se bl.a. SOU 1982:26 s. 223 ff. och Ekelöf, Rättegång III, 2006, s. 280 ff.).

Beträffande kostnad för ombudsarvode ska ersättningen bestämmas bland annat med hänsyn till målets beskaffenhet och omfattning samt till den omsorg och skicklighet med vilken arbetet har utförts. Vidare kan beaktas sådana omständigheter som tvisteföremålets värde och den betydelse som målets utgång i övrigt haft för parten.

Målet inleddes vid tingsrätten genom att Issidan ansökte om stämning den 28 mars 2019. Av specifikation bifogad till Issidans kostnadsräkning framgår att, till skillnad från vad som framgår av Marios ombuds specificerade kostnadsräkning, förhållandevis omfattande arbete lagts ned i tiden innan målet inleddes vid tingsrätten och att ombudens arbete angående saken påbörjades redan den 4 juni 2018.

Vid en genomgång av kostnadsposterna som förevarit i tiden innan ansökan om stämning gavs in framstår det som att dessa har direkt anknytning till det som detta mål gäller och som sedermera utvecklats till de skadegörande händelser som ligger till grund för skadeståndsyrkandet i detta mål. Tingsrätten bedömer därför att dessa poster är ersättningsgilla.

Vid tingsrätten har det hållits en muntlig förberedelse och huvudförhandlingen har pågått under två dagar. Vid huvudförhandlingen har vardera part företrätts av två ombud. Issidans ombuds arbetade timmar, sammanlagt 403 timmar till en kostnad om totalt 869 400 kr exklusive mervärdesskatt, kan jämföras med Marios ombudskostnader om 737 500 kr inklusive mervärdesskatt vilket blir 590 000 kr exklusive mervärdesskatt. Antal nedlagda timmar är inte specificerade i Marios ombuds kostnadsspecifikation men det framgår, som nämnts ovan, att Marios ombuds arbete med målet inleddes först

den 15 april 2019, det vill säga 10 månader senare än Issidans ombud påbörjade sitt arbete.

Målet har pågått under förhållandevis lång tid och har avsett ett förhållandevis högt belopp. De rättsliga bedömningarna kan inte anses ha varit av okomplicerad natur. Att Issidan i egenskap av käre, som till övervägande del haft bevisbördan i målet, har lagt ner mer arbete än motparten, såväl när det gäller arbete innan ansökan om stämning gavs in som under målets handläggning vid tingsrätten framstår inte som anmärkningsvärt.

Enligt tingsrätten saknas det anledning att ifrågasätta de uppgifter om ombudens arbete som Issidan har lämnat. Skäligheten av den timkostnad som följer av antal arbetade timmar kan inte heller ifrågasättas. Mot bakgrund av det nu anförda är det tingsrättens uppfattning att Issidans begärda ersättning för ombudskostnader är skälig.

När det gäller begärd ersättning för eget arbete utfört av Farshad med 100 timmar kan inledningsvis konstateras att det förhållande att Marios inte har begärt någon ersättning för eget arbete inte har någon som helst betydelse för den bedömning tingsrätten ska göra i denna del. Enligt tingsrätten finns det inte heller anledning att ifrågasätta de uppgifter som anges i specifikationen till kostnadsräkningen angående ombudens kontakter och möten med Farshad. Att Farshad har behövt lägga tid på att ta fram underlag och utredning och att han behövt ha regelbundna avstämningar med ombuden framstår som uppenbart. Han har deltagit såväl vid den muntliga förberedelsen som under hela huvudförhandlingen. Med beaktande av att Farshad har företrätts av två ombud finner tingsrätten emellertid att nedlagd tid om 100 timmar framstår som något i överkant. Vid en sammantagen bedömning bedömer tingsrätten att skälig ersättning i denna del bör bestämmas till ersättning motsvarande 60 timmars arbete, det vill säga 30 000 kr.

På det av Mattias Lamme begärda beloppet om 31 150 motsvarande 7 timmars arbete har det i den slutliga sammanräkningen inte lagts på någon mervärdesskatt varför det kan antas att det begärda beloppet är inklusive mervärdesskatt. Även med beaktande av

Marios framförda synpunkter på begärd ersättning för Mattias Lamme finner tingsrätten inte anledning att ifrågasätta att han har lagt ned redovisad tid och det finns inte heller något att anmärka på vad gäller skäligheten av begärt belopp.

Vad Marios i övrigt anfört i frågan att Issidan ska ha lagt en felaktig värdering till grund för skadeståndets beräkning samt att Issidan, i enlighet med vad som tidigare aviserats justerat sitt yrkande med beaktande av vad som utskiftas vid likvidation av bolaget föranleder mot bakgrund av de bedömningar tingsrätten gjort i målet inte någon annan bedömning.

Marios ska följaktligen till Issidan utge ersättning för rättegångskostnader med 1 155 073 kr. Av beloppet avser 869 400 kr ombudsarvode och 217 350 kr mervärdesskatt.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (TR 02)

Sista dagen för överklagande är den 5 februari 2021. Överklagandet ges in till tingsrätten men prövas av Hovrätten över Skåne och Blekinge.

Anna Täcklind

Anna Tengberg

Sara-Emelie Savert

I avgörandet har chefsrådmannen Anna Täcklind (ordförande), rådmannen Anna Tengberg (referent) och tingsfiskalen Sara-Emelie Savert deltagit. Domarna är överens.

Hur man överklagar

Dom i tvistemål, tingsrätt

TR-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandet har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Det är inte säkert att du kan lägga fram nya bevis. Vill du göra det ska du förklara varför du inte lagt fram bevisen tidigare.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att motparten ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.